

ESTER TUIKSOO:
Oma põllumees
tagab rahvale
töö ja riigile
julgeoleku
Lk 2

MAI TREIAL:
Lihtne on
valitseda koos
järeleandjatega
Lk 4

GERT RAUDSEP
– hea poliitik
"Riigimeestes"
Lk 11

Inara Luigas: Riigieelarve põlistab vaesuse

Kõik me teame, et Keskerakonna eestvõttel peeti Riigikogus eelarve arutelul ööistung. Miks? Sellepärast, et me kõik teame ka seda, et Eesti on jätkuvalt majanduskriisis ja, vaatamata Statistikaameti positiivsetele SKP-ootustele, ei näe me tegelikult probleemidele lahendusi. Ikka vaatavad vastu tööpuudus, vaesus, inimeste väljaränne, kodude sundmüügid, pankrotid ja majanduskeskkonna üldine allakäik. Riigi roll on pakkuda lahendusi, ja neid saab pakkuda eelkõige läbi eelarve.

INARA LUIGAS
Riigikogu rahanduskomisjoni liige

Eesti tänaseks kõige suuremaks majandusprobleemiks, kui ebakompetentne ja inimestele selja keeranud valitsus välja arvata, on tööpuudus. Parimaks riigi käes olevaks võimaluseks töötust leevendada on teha seda riigieelarve kaudu. Kas 2011. aasta riigieelarve seaduses väljendub mingil kujul see, et valitsus sooviks töötuse vähendamiseks midagi ette võtta? Ei väljendu. Eelarve jätkab tänase valitsuse suunda, et igaüks vaadaku ise, kuidas ellu jääb, ja kellele see ei meeldi, lahkugu riigist. 2011. aasta riigieelarve aitab süveneda pikaajalisel tööpuudusel ja võõrutab suure hulga inimesi lõplikult tööst ega lase enamikul noortel Eesti tööjõuturule kunagi sisenedagi.

LOE edasi lk 3

Rahvusringhääling reklaamib valitsusliidu kandidaate

Riigikogu valimiseni on jäänud tänase seisuga 87 päeva, aga Eesti Rahvusringhääling alustas juba novembris valitsusliidu kandidaatide varjatud tutvustamist ning astub ühte jalga Reformierakonna ja IRLi pressiteadete uuest erakonnaga liitumistest.

VIRGO KRUVE
meediavaatleja

Andrei Korobeinikirjutas neljapäeval, 4. novembril Eesti

Päevalehes arvamust artikli „Eriik on jäänud loorbereile puhkama“ ja juba laupäeval, 6. novembril sai ta raadio R2 saates „Ülekuulamine“ samal teemal oma mõtteid 52 minutit edasi rääkida. Pühapäeval, 7. novembril tuli Reformierakonna teade, et ta on nende 9000. liige ja kandideerib 6. märtsil Pärnumaal. Üks saatejuhte oli Urmas Vaino. Korobeinik avaldas saates toetust erakonna lubadustele, näiteks sotsiaalmaksu ülempiiri kehtestamisele.

7. novembril oli ETV „Tähe-laevas“ külas isamaaliitlane Ando Kiviberg, keda tuntakse festivali Viljandi Folk ja Pärimusmuusika Keskuse järgi. Teda küsitles Katrin Viirpalu, saade kestis 72 minutit ning kordus 11. ja 14. novembril. Varem on Kiviberg kandideerinud 1995. a Riigikokku ja 1996. a Viljandi volikokku. Valituks osutus ta kohalikel valimistel Viljandis 2005. a Isamaaliidu ja 2009. a IRL-i nimekirjas. Isamaa ja Res Publica Liit väljastas pressiteate tema kandideerimisest 29. novembril. 21. novembril oli „Tähe-laeva“ saates Reet Linna külaliseks reformierakondlane Tiina Lökk-Tramberg, keda tuntakse

PÖFF-i järgi. Reformierakonna nimekirjas kandideeris ta Riigikokku 2007. aastal. Möödunud aasta oktoobris valiti ta 336 häälega Tallinna volikogusse. Saade kordus 25. ja 28. novembril ning kokku näitas ETV teda kolm ja pool tundi. Erakond ei ole tema kandideerimisest veel teatanud, aga kandidaatide esitamine lõpeb 20. jaanuaril. 25. novembri „Terevisioonis“ jätsid Katrin Viirpalu ja Urmas Vaino kell 8.05 ära intervjuu korduse „Aasta Kodanik 2010“ tiitli saanud Toidupanga looja Piet Boerefijn'iga ja tegid kavavälise intervjuu neli päeva varem Reformierakonda astunud jurist Kaja Kallasega, Siim Kallase

tütrega, kes saates esines konkurentsi asjatundjana. Intervjuu kestis 9:03 minutit ja saatel oli ka kordus. 28. novembril teatas IRL-i pressiteade Eesti Juristide Liidu presidendi ja Eesti Omanike Keskliidu juhatuse liikme Priidu Pärna kandideerimisest Riigikokku. Tema on eetris igal laupäeval kell 16.05 „Päevatee“ saates umbes 5-minutise nõuannete rubriigiga. Eelmisel sügisel kandideeris ta Tallinnas kohalikel valimistel, aga 317 häälega ei osutunud valituks. 30. novembril teatas Reformierakond Jüri Jaansoniga liitumise erakonnaga ja kandideerimisest Riigikokku. Seda kajastati õhtul „Aktuaalses

Kaamera“ ja järgmisel päeval Vikerraadios „Uudis+“ saates ligi 8-minutilise intervjuuga. Valimistel kandideerijate kajastamine on kindlasti vajalik, kuid peaks olema tasakaal valitsusliidu ja opositsiooni inimeste vahel. Novembris jäi opositsioon kindlasti esindamata, sest ainsad sõnasaajad olid Rahvaliidust Juhan Aare R2 saates „Ülekuulamine“ 20. novembril ja uus esimees Andrus Blok 22. novembri „Terevisioonis“ (9:41 minutit), aga nemad ei kujuta valitsusliidule konkurentsi. Eesti Rahvusringhääling, kus on saated, intervjuud, minütid ja tunnid keskerakondlaste ja sotsiaaldemokraatidega?

Juhtkiri

Omamaine toit tagab rahvale töö ja riigile julgeoleku

ESTER TUIKSOO
Riigikogu liige, Keskerakond

Maarahva V Kongressist Paides on varsti möödaks kaks kuud. Kongressi volikogu on valinud kongressi juhtorganid ja Riigikogus on maaelu probleeme Keskerakonna ettepanekul arutatud riiklikult tähtsa küsimusena.

Muidugi tegid järeldusi nendest aruteludest kindlasti esmajoones inimesed, keda maaelu teemadering puudutab. Kahju oli näha, et maarahva toimetulek ja põllumajandusteemad eriti ei huvitanud valitseva koalitsiooni poliitikuid. Vaatamata sellele oli arutelu Riigikogu saalis väga põhjalik. Esinesid väarikad omavalitsusjuhid Eestist ja Soomest. Ka põllumajandusest tehti tulevikuvaatav sisuline ettekanne. Tegelikult see oligi maaelu ja põllumajandustundvate inimeste arupidamiskoht, kus said kokku maatemaatikale pühendunud rahvaesindajad ja vastavate erialade spetsialistid.

Igal juhul jätkavad maarahvakongressi volikogu ja juhatus jõulist tegevust, sest palju teemasid jäi ka viiendal kongressil käsitlemata või käsitleti neid liiga vähe (näiteks metsanduse, kalanduse ja ettevõtlusega seotud valdkonnad).

Nii nagu meie maarahvakongressil käsitleti 2014. aasta järgset finantsperioodi, avaldas Euroopa Komisjon hiljuti sellesama perioodi kohta omapoolse visiooni, mille esmane eesmärk on ülioluline kõikidele riikidele, kaasa arvatud Eesti, – tagada jätkusuutlik toiduainete tootmine.

Inimeste piisav varustamine ohutu toiduga on kõikide riikide põllumajanduspoliitika ülim eesmärk, seejuures arvesse võttes üha tõusvat ülemaailmset nõudlust, majanduskriisi, turu suurenenud ebastabiilsust. Ka raskenenud oludes tuleb suuta kaasa aidata toiduga kindlustatuse tagamiseks.

Eestis ei ole sellele kõigele viimastel aastatel küll piisavat tähelepanu pööratud. Olen väsimuseni korratud, kui vajalik ja tähtis on kõikvõimalikult väärtustada omamaist toidutootmist. See on oluline juba ainuüksi riikliku julgeoleku seisukohalt, aga loomulikult tuleb poliitikutel arvestada oma otsuste langetamisega ka maapiirkondade tööhõivet, toidu kvaliteeti (et tootmine ja turg paikneksid logistiliselt lähestikku), samuti tagada maastikuhooldus.

Kui eelmise valitsuse ajal eraldati omamaise toidu väärtustamiseks 15 miljonit krooni, siis praegune valitsus pole pidanud vajalikuks eestimaiste toiduainete tootmist ning nende teekonda laudast ja põllult söögilauale rahaliselt üldse väärtustada.

Kõik selle sektori osapooled, nii põllumajandustootjad ja põllumajandussaaduste töötledajad kui ka toiduaineid müüvad kaupmehed on eestimaiste toiduainete tootmist väärtustanud oma esindusorganisatsioonide kaudu ja on omalt poolt turul selleks ära teinud väga suure töö. Kõige kõnekamaid näiteid pakuvad juba kümne aasta vältel toimunud tarbijate küsitlused, mis kinnitavad, et 70 - 80 protsenti küsitletutest eelistab omamaist toitu. Näiteks hiljuti selgus Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja korraldatud küsitlusest, et kümnest vastajast üheksa teadis toidumärgistust „Tunnustatud Eesti maitse“.

KESKMÖTE:
Poliitikud peavad kokku leppima, et väärtustada Eestis toodetud toiduaineid kogu tootmisahela ulatuses.

Täna kuuleme meie tootjate ja kaupmeeste suunas tehtavat kriitikat, justkui nemad oleksid hinnatõusude põhjustajad. Kas peasiüldlased hinnatõusus on ikka tootjad, töötledajad ja kaupmehed, kes kõik siiski on tarbijaga samas paadis – s.t on kannatajad? Ei tohi jätta tähelepanuta, et tarbijahinnad sõltuvad suuresti ka valitsuse majanduspoliitilistest otsustest. Elektriaktsiisi kehtestamine ja tõstmine, kütuseaktsiisi ja käibemaksu tõstmine on

suurendanud kõigi põllumajandustoodangu tarbijani jõudmise protsessis osalejate kulusid. Kõigi hinnatõusude tagajärjel peavad nii tootjad kui ka töötledajad loovutama rohkem raha. Ei saa unustada, et täna kehtib Eesti põllumajandusele erimärgistatud kütuse aktsiis, mis on 5,2 korda kõrgem kui seda nõuab Euroopa alammäär. Selle asemel, et viia kõik osapooled ühise laua taha, püüavad koalitsioonierakonnad lükata kogu süü tootjate, töötledajate ja kaupmeeste peale, kes hädavaevu suudavad oma tegevust elus hoida ja seeläbi pakkuda Eesti inimestele tööd.

Tahan eelpoolöelduga rõhutada, et paljude teiste tähtsate maaeluteemade kõrval eelistab ka Eesti Maarahva Kongress eelkõige eestimaiste toidu tootmist. Selleks peavad poliitilised ringkonnad omavahel kokku leppima, et väärtustada Eestimaal toodetud toiduaineid kogu tootmisahela ulatuses.

nädala nupud

Lang peab selgitama valimiskampaania rahastamist

Riigikogu Keskfraktsioon esitas justiitsminister Rein Langile arupärimise Reformierakonna valimiskampaania rahastamise kohta. „Arupärimises seisab, et 2009. aasta lõpul sattusid Riigikogu reformierakondlased Jaanus Rahumägi ja Robert Antropov skandaali, kuna pankrotistunud reklaamifirmast Droom ilmusid välja dokumendid, mille kohaselt võisid nad 2007. aasta valimiskampaania rahastamisel kasutada ebaseaduslikke võtteid, lastes oma arveid tasuda firmadel,“ ütles keskerakondlane Lauri Laasi (pildil). Tema sõnul on see seadusega keelatud. „Prokuratuur menetlust ei alustanud, viidates asjaolule, et karistusseadustik ei hõlma valimisliitude, üksikkandidaatide või erakonnast eraldi valimiskampaaniat tegevate kandidaatide valimiskampaania ebaseaduslikku rahastamist,“ märkis Laasi.

Seoses olukorra tõsidusega palub Laasi vastata Langil küsimustele, kuidas minister kirjeldatud juhtumitesse suhtub: kas tegemist on erakonnaseaduse rikkumistega ja kuidas oleks võimalik enne 2011. aasta Riigikogu valimisi vältida valimiskampaania varjatud rahastamist?

Riisalu: Eesti hinnatõus ebanormaalne

Riigikogu liige Aivar Riisalu (pildil) kommenteeris avalikustatud statistika valguses Eesti hinnatõusu, mille taga on tema sõnul suuresti valitsuse otsused, mis tõstsid aktsiise ja käibemaksu. Tootjatele ja kauplejatele pole jäänud teist võimalust kui hindu tõsta, kuigi rahva sissetulekud ei ole suurenenud ning ostujõud on langenud. See, mis toimub, on majanduslik nonsens, hindab Riisalu, lisades, et sedavõrd suur hinnatõus ei löö valusalt mitte ainult enam ühiskonna vaesemaid grupe, vaid mõjutab juba kõiki peresid. Riisalu kinnitab, et õigus on neil, kes ütlevad, et euro iseenesest hindu oluliselt ei tõsta, sest peamiseks hinnatõusu mootoriks on ikkagi juba tehtud otsused.

„Valitsusel puudub plaan, mida teha, väidetakse, et olukord paratamatu,“ selgitas Riisalu.

„Reformierakond kuulutab viimasel ajal erilise innuga, et nende poliitika on toonud stabiilse majanduskasvu. Kui ettekujuvus stabiilsusest väljub pöörases hindade kasvus, siis on see küll äärmiselt pentsik lähenemine.“

Riisalu ütles, et Keskerakond on korduvalt kutsunud üles aktsiise ja käibemaksu, eriti toasooja aktsiisi ja toiduainete käibemaksu langetama. „Hoiatasime juba maksude tõstmise ajal, et see toob kaasa hinnatõusu, kuid valitsus meid ei kuulnud,“ lisas Riisalu. Kuid ta lohus inimesi sellega, et laheduse võti on valijate käes, kes märtsis otsustavad, kas eelistame jätkuvaid hinnatõuse või läheme teist, inimlikku ja euroopalikku teed.

Jänese palk 60 000, Suklesel 65 000, ERSO pillimehel 8000

Kultuuriminister Laine Jänese viimase aasta palk oli 716 982 krooni, mis teeb kuupalgaks ligikaudu 60 000 krooni. Kultuuriministeeriumi kantsleri Siim Suklese aastapalk oli ligikaudu 800 000 krooni, ja Sukles teenis mitmesse nõukogusse kuulumisega lisatasusid ligikaudu 275 000 krooni. Väidetavalt on Sukles enim teeniv Eesti kantsler.

Need otsused, mis mõjutavad täna ERSO-s ja ERSO ümber toimuvat, võeti vastu täielikus vaikuses aastail 2008-2009. Siis ei saanud need kõrgelttasustatud parteiametnikud aru, mis tegelikult toimub. Nüüd siis rapsitakse omaloodud tegelikkuses - kõigepealt eraldas Jänese ERSO-le augutäiteks ja negatiivse tähelepanu alt ärasaamiseks 1,5 miljonit, nüüd ülelele nõudis IRL riigieelarvest juurde veel 5 miljonit. No palju jõudu neile kõigile!

Mitmes pillimehi kaitsnud kirjutises kõlas läbi ka informatsioon, et ERSO kõrgelt haritud, andekas, parimatest parim orkestrant teenib 8000–12 000 krooni kuus. Kuidas meie riik on ikkagi "saavutanud" Banaania- või Onia-taalised palgalõhed? Üks peaaegu olematu turuväärtusega ministereiametnik, kellest ei jää siia ilma midagi jäävalt väärtuslikku peale ümberjagamise ja inetuks lahvatatud skandaalide, teenib kuni 10 korda rohkem oma ala meistritest, kes Eestile au ja kuulsust toovad? Kesknädal ei sori mitte kellegi rahakotis, vaid küsib: kas selle raha eest ka hästi on töötatud?

HIIBUSE NÄDAL

VALIMISEELNE SUURPUHASTUS

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn,
Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717
Toimetajad: 6 274 573
6 274 571
6 274 583

Peatoimetaja:

Urmi Reinde

urmi@kesknadal.ee

Poliitikatoimetaja:

Ivari Vee

ivari@kesknadal.ee

Uudistejuht:

Indrek Veiserik

indrek@kesknadal.ee

Toimetaja:

Tiit Maksim

tiit@kesknadal.ee

Toimetuse käsikirju ei tagasta.
Kesknädalas ilmunud artiklid
väljendavad nende autorite arvamust,
mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

2011. aasta riigieelarve = põlistatud vaesus

Algus esilehel

Madalseisus vajame prioriteetide seadmist

2011. aasta riigieelarve on just hea võimalus seada selgeid sihte, mis valdkondi peaks rahastama eelisjärjekorras, ja tulenevalt sellest, mis sektoritele toetudes me oma majandust taas üles ehitama peaksime.

Vaadates järgmist riigieelarvet, tuleb tõdeda, et valitsus ei ole kasutanud oma võimalust tuua tugevalt välja Eesti arenguperspektiivid, selged sihid ja eesmärgid. Eelarve tsemendeerib majanduse paigalseisu ega kaitse meid edasiste võimalike majanduskukkumiste eest. Kui arenenud Euroopa riigid on realiseerinud oma eelarvetes meetmeid majanduse turgutamiseks, siis meie valitsus ei ole seda vajalikuks pidanud. Majanduses on paigalseis aga tagasimine, sest teised riigid lihtsalt lähivad edasi. Meie riik kaotab konkurentsivõimes, ja Skandinaavia tiigriks muutumise asemel reserveerime sellise eelarvega endale kindla koha Euroopa luuserite hulgas.

Valitsuse eelarvepoliitika on ebakindel

2011. aasta riigieelarve peamiseks eesmärgiks näib olevat eelarvedefitsiidi hoidmine. See, kui kramplikult valitsus neid kriteeriume jälgida püüab, näitab, et valitsus on

oma eelarvepoliitikas ebakindel. Enamgi veel: ta kardab, et iga väiksemgi muutustulude või kulude osas võib põhjustada eelarve üle kontrolli kaotamise. Kui valitsus suudaks eelarveteemast üle käia ja seda ka hallata, siis krampliku kriteeriumide jälgimise asemel oleks eelarvepoliitika prioriteetideks areng ja meie majanduslik taastumine.

Riik võtab 7,96 miljardit krooni laenu

Riigieelarves nähakse ette riigi võlakoozumise kasvu, kuid ei peeta vajalikuks selgitada, mida laenu eest teha kavatakse. Vägisi jääb mulje, et see on hädakäik – viide, et eelarvega on lood väga halvasti. Miksmuiduplaanib meie parempoolne ja seni riigile laenuvõtmist kategooriliselt eitanud valitsus võlavõtmise teed minna?

Riigile laenu võtmine võib olla hea idee vaid juhul, kui laenatavad vahendid paigutatakse arengusse, majanduskriisist ülesaamisest, tööpuuduse vähendamisse ja üldiste pikaajaliste eesmärkide saavutamisse.

2011. aasta riigieelarve teenib Esimest Eestit!

Järgmise aasta eelarve on mõeldud teenimaks Esimest Eestit, toetamaks neid, kes on niigi edukad ja täiendavat toetamist enam ei vaja. Esimese Eesti toetamisega

põlistatakse meie ühiskonnas vaesus ja muudetakse suur osa meie rahvast orjarahvaks, täpselt nii, nagu see mõni sajand tagasi oli. Parempoolne valitsus soovib korrata meie ajalugu, kuid teeb seda lihtsalt nüüdisaegsete vahenditega.

Keskerakond soovis eelarveparandustega vähendada toasooja käibemaksu ja põllumajanduses kasutatava erimärgistatud kütuse aktsiisimäära.

Keskerakond leiab, et inimeste kodu on püha ja inimestele tuleb tagada võime oma koduga seotud kulutuste katmiseks ka raskes majanduslikus seisus olevas riigis.

Unarusse jäetud põllumajandus vajab jaluleaitamist ja on viimane aeg kuulda võtta põllumeest, teda, kes meid kõiki lõpuks siiski toidab.

Keskerakond tegi veel ettepaneku suurendada koolitoidutoetust, taastada kohalike omavalitsuste tulubaas ja riiklik matusetoetus, kuid kahjuks ei lähe kohalikud omavalitsused, koolilapsed ja vähekindlustatud inimesed tänasele lausliberaalsele parempoolsele koalitsioonile

Kust tulevad kõrged hinnad?

Reformierakond: meie tõstisime toasooja hinda!

Kust tulevad kõrged hinnad?

Reformierakond: meie tõstisime kütuse hinda!

Sealt need kõrged hinnad tulevadki.

Võitleme hinnatõusu vastu!

KESKERAKOND

Keskerakond alustas sel nädalal rahva teavitamise kampaaniaga.

mingilgi määral korda. Keskerakond püüdis seadustada astmelise tulumaksu, mille läbi oleks saadud kõiki neid ettepanekuid ka rahastada. Astmeline tulumaks

suurendaks sotsiaalset sidust ja solidaarsust meie lõhenenud ühiskonnas. 2011. aasta riigieelarve nõrkade kohtade üleslugemist võiks veel pikalt jätkata, kuid

ka eeltoodust on selge, et tegemist on Eesti-vaenuliku seadusega. Sellist riigieelarvet kahjuks me täna ei vaja.

Inara Luigas

Informatsioon tahab olla vaba ehk Wikileaksi "vilepuhujate" õigus

Rahvusvaheline Ajakirjanike Föderatsioon (RAF) mõistis hukka poliitikute ja ametnike rünnakud sensitiivseid materjale avaldanud portaali Wikileaks vastu. RAF süüdistab USA-d sõnavabaduse ohustamises, kui suurriik avaldas domeeninime haldajale Amazon.com survet Wikileaksi netikülg sulgeda. Haldaja blokeeris juurdepääsu Wikileaksi netiküljele pärast seda, kui USA ametiisikud mõistsid hukka poliitiliste ja diplomaatiliste dokumentide avalikustamise.

RAF-i peasekretär Aidan White peab vastuvõetamatuks püüdeid keelata inimestele õigust olla informeeritud. "Kui Wikileaksi paljastused võivad detailides piinlikkust tekitada, näitavad need korruptsiooni ja kahepalgelisust avalikus sektoris, mis väärib põhjalikku uurimist. USA on reageerinud Wikileaksi tegevusele meeletult ohtlikult, kuna minnakse vastuolu sõnavabaduse ja demokraatia fundamentaalsete printsiipidega," ütles White. RAF ei õigusta sadade tuhandete salajaste materjalide avalikustamist, küll aga tervitab Wikileaksi otsust avalikustada informatsiooni läbi selliste usaldusväärsete meediaväljannete nagu *Der Spiegel*, *The Guardian*, *New York Times* ja *El Pais*.

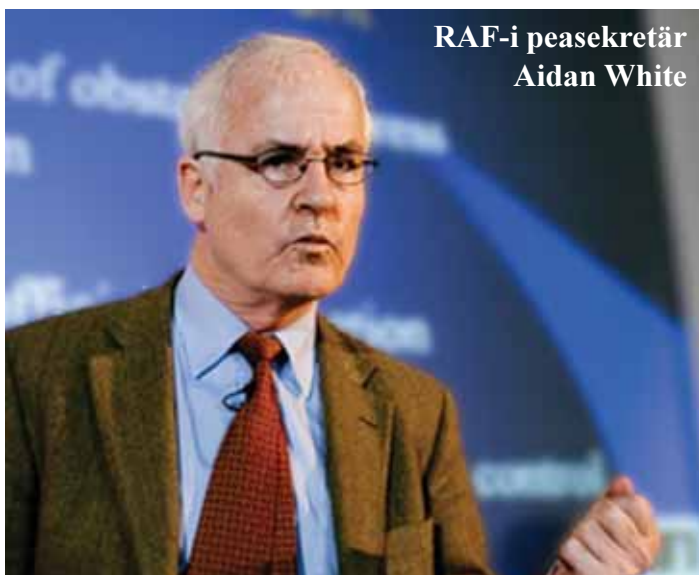
"Wikileaksi avaldatud materjale töötlevad professionaalsed ajakirjanikud, kes on teadlikud oma vastutusest avalikkuse ja nende inimeste ees, keda salajased dokumendid puudu-

tavad. Alusetud on süüdistused, mis väidavad, nagu paneks salajaste materjalide avalikustamine teatud inimeste elu ohtu. Ainuke ohver antud situatsioonis on salastamiskultuur, mis on kestnud liiga kaua, hoides avaliku elu ebameeldivamat poolt varjatuna," sõnas White.

RAF on mures nii Wikileaksi asutaja Julian Assange'i kui ka Iraagis sõdinud USA sõduri ja

Kesknädala trükkimineku hetkel seisis BBC portaalis esiuudisena üleval teade sellest, et Wikileaksi lekitatud materjalide kohaselt NATO otsustas juba käesoleva aasta alguses laiendada Poola kaitsmiseks mõeldud sõjalist plaani avalikkuse eest varjatult Balti riikidesse, seda hoolimata Varssavi vastuseisust niisugusele kavale. Mil määral mõjutab see teade Baltikumi suhteid Venemaaga, on praegu veel raske prognoosida.

praegu vahi all oleva Bradley Manningi pärast, keda kahtlustatakse materjalide lekitami-

RAF-i peasekretär Aidan White

ses. Mõlemast mehest on saanud parempoolsete poliitikute ja eri riikide valitsusametnike sihtmärk.

Parempoolsete kommentaatorite üleskutsed Manning hukata ja Assange'i kui spiooni taga

ajada, nagu nõudis hiljuti endine vabariiklaste asepresidendikandidaat Sarah Palin, näitavad RAF-i hinnangul tolerantsuse puudumist ja tagakiusamissoovide kasvu, mis ei ohusta üksnes neid kaht meest, vaid kõiki ajakirjanikke, kes uurivad avalikku sektorit ja võimuesindajate tegevust.

"RAF-i liikmed toetavad "vilepuhujate" õigusi ja vastutustundlikku informatsiooni jagamist, lähtudes avalikust huvist," ütles White. Tema sõnul peavad ametnikud ja poliitikud kohanema faktiga, et ajakirjanikel on kohustus kirjutada ausalt ja täpselt, austades võrdset kõigi ühiskonna osapoolte huve.

Kuna Eestis toimetatud ajakir-

jandusväljaanded viskusid oma hinnangute kujundamisel koheselt USA selja taha, siis avaldab Kesknädal väljavõtteid paarist vabameelsemast

blogist, mida peavad Vilja Kiisler (mahvalda.blogspot.com) ja Daniel Vaarik (memokraat.ee)

Kn

Inimese võib tappa, printsiipi mitte

"Salajaseks loodud info avalikustamine toob omakorda kaasa salastamismeetmete karmistamise ja poleks imes, kui USA hakkaks peagi interneti tsensura Hiina kombel. Jne, jne. Kuni kahe vastandliku soovi – varjata ja avalikustada – sattumine äärmusse toob kaasa nn infoplahvatus, mille tagajärjed on ettearvamatu. Kindel on aga, et teabe kui mittemateriaalse entiteedi [ingl *entity* – olem] kasutamine seninägematult viisidel põhjustab olulised ja selgelt ootamatud muutused selles maailmas, mida harilikult nimetatakse reaalseks. Kui USA-l õnnestubki Assange'ile ots peale teha, ei väära see protsessi. Vastamisi ei ole siin mitte niivõrd konkreetset inimesed ja isegi mitte riigid, kuivõrd printsiibid. Inimese võib tappa, printsiipi mitte." mahvalda.blogspot.com

Aeglane võimuvahetus

"Wikileaksi üles pandud USA diplomaatide kirjavahetus ei ole ootamatu, see on lihtsalt üks episood aeglaselt toimuvast võimuvahetusest, mida juhib infotehnoloogia ning millesarnased on varem alati aset leidnud samaaegselt oluliste tehnoloogiate levimi-sega. Nagu aegluubis toimuv plahvatus pillutab see võimu-muutus laiali nende inimeste jalgealuse, kes usuvad, et informatsiooni saab jätkuvalt kinni hoida, ning lõhub ja kõigutab sellele usule rajatud organisatsioone, firmasid, riike, meediat, sest nagu öeldakse, informatsioon tahab olla vaba." memokraat.ee

Üritused Tartus

Reedel, 10. detsembril kl 17
kohtuvad tartlastega
(Keskerakonna büros, Ülikooli 12)
Riigikogu liige
Arvo Sarapuu ja
Riigikogu Kesksraktsiooni nõunik
Manuela Pihlap.

Esmaspäeval, 13. detsembril kl 14
haridusosakonna saalis (Raekoja plats 12)
räägib advendiajast pastor
Valdo Lust.
Keskerakonna büros kell 16
võtab valijaid vastu linnavolinik
Olev Raju.

Reedel, 17. detsembril kl 13
kohtub tartlastega Tartu abilinnapea
Karin Jaanson
haridusosakonna saalis
(Raekoja plats 12).

Reedel, 17. detsembril kl 16
võtab valijaid Keskerakonna bürosi vastu
Riigikogu liige
Nikolai Põdranägi.

Laupäeval, 18. detsembril kl 15
Tartu Ülikooli ajaloomuuseumi Valges saalis Toomel **Natalja Trošina**
jõuluootuse-kontsert "Ave Maria".

Teisipäeval, 28. detsembril kl 16
kogunevad seeniorid Keskerakonna bürosisse detsembrikuu
sünnipäevi ja jõule tähistama.

Pärnumaa keskerakondlaste jõulupidu

Neljapäeval, 16. detsembril kell 14.00
Audru Kultuurikeskuses *Sauna tn1,*
Audru alevik

Info ja eelregistreerimine kuni
13. detsembrini telefonil
44 30 399 või **52 333 76**
Pidu on tasuta, tule kindlasti!

Mõned head sajad tagasi käis ühiskonna areng nii. Piraadist (maanteeröövlis vms) vaarisa ajas kokku algkapitali, poeg pesi raha, pojapoeg oli sooliidne kaupmees, tema poeg aadlik ja džentelmen, ning kui viies põlvkond sai juhuslikult teada töö vaarisa kohta, siis laskis end häbi pärast maha...

OLEV RAJU
majandusteadlane

Algkapitali kokkuajamine, mis alati on olnud röövellik ja mida meil on vahel nimetatud kauboikapitalismiks, algas Eestis 20 aastat tagasi. Need „piraadid“ pole meil tänaseks loomulikult mitte viie põlvkonna võrra minevik, vaid tänu rahale võtmeasenditeel vaata et igas valdkonnas. Ja nüüd seisame probleemi ees: kas euroopalik äri- ja demokraatiakultuur või „piraatide“ jätkuv röövellikkus? Piraat jääb (haruldaste eranditega) piraadiks. Tema arust on kogu maailm selleks, et temale raha toota, mis tahes vahendid raha

kokkuajamiseks aga on eetilised. Mingid sellised mõisted nagu eetika, seadused, riik, humanism jms ei tohi teda segada. Raha nimel on kõik lubatud!

Piraadi arusaamad

Piraadi arusaamades on eesti rahvas vaid pügamiseks sobiv lambakari, kes kõlbab ainult talle raha kokkukühveldamiseks. Ja konkurendid – need tuleb hävitada mis tahes võtetega! Usun, et viimaste päevade info põlevkivi-keemiatehase omanike vahelistest suhetest ja õistest väljatõstmistest Maardus – olgu seal siis süüdi ükskõik kes –, on paljud inimesed pannud mõtlema selle üle, mis saab meie elust piraatide majandusvõimu all. Ja mitte ainult majandusvõimu all – need meie uusrikkad on ülitugevalt läbi põimunud nii valitsuse ja seadusandliku võimuga kui ka nn neljanda võimuga – pressiga.

Majanduskriis püstitas teravalt küsimuse: kas XXI sajandi riik tohib olla piraatliku mõtte- laadiga, s.t. kas kriisist tohib välja tulla üksikute super-

rikaste (Eesti oludes tihti just välismonopolide, olgu selleks siis Rootsi pangahärrad või Norra naftašeid) edasise rikastumise kaudu? Ülejäänud? Olgu seal 20 protsendi ulatuv tööpuudus, teravishoiusteemi tugev kriis (arstiabi vaid rikkaimatele!), Euroliidu mõistes mõnitavalt väike palk, juhtpositsioon enesetappude, narkomaania, HIV-positiivsete, vangide suhtarvu, liiklusõnnetuste, uppumiste, tulekahjude, eluea lühiduse jne alal. Peaasi et piraat rikastuks edasi.

Mida piraat mõista ei suuda?

Majanduskriis tõstis teravalt üles küsimuse (äri)eetikast. Piraat ei suuda või taha mõista paljusid asju. Tänapäeva laps peab olema ühiskonna täisväärtuslik liige ka 50–60 aasta pärast. Seega ei saa, ei tohi kokku hoida laste kasvatamise pealt. Kuid mida deklareeritakse meil? Lastetoetused on raha lennukilt tulde loopimine! Tuleb meelde üks üle sajandi vana eesti rahvanaljand, kus papp manitseb talurahvast: „Ärge ostke pühapäeval lastele saia! Sai on üks maius ja maius on üks kurjus ja kurjus on üks patt... Tooge see saiaraha kirikule!“ Piraat ei suuda mõista tööpuuduse katastroofilisi taga-

järgi. Eestimaa, ära kuluta raha tööpuuduse vastu võitlemisele! Tööd, marss mulla alla või välismaale! Ah et Soome mõnes *tarjoustalos* on eesti keelt rohkem kuulda kui soome oma? Mis siis, jäägugi need inimesed sinna! Meie aga toome sisse kulisid ja kurde. Miinimumpalgaga muidugi. Meie kasum jookseb. Ah et hakkavad blondiine vägistama? Mina palkan oma tütrele ihukaitse. Ja narkotsi tõmban vahel ise kah. Ahetrahvas hakkab vastu? Aga milleks siis on minu palgal hulk lehenegreid?! Olgu selgeks tehtud, et mida vähem riiki, seda parem on röövida seda, mis veel võtta on.

Ja kui mõni julgebki vastu piuksatada, siis sellest väljaandest võtame reklaami välja – ajame ta pankrotti! Ja kui mõni ajakirjanik julgeb kobiseda, lasen ta kohe vallandada!

Rahvas kui orjad

Piraadi seisukoht: makse ettevõtluselt tuleb veel alanada, siis on riik veel nõrgem ega suuda piraatlusse sekkuda. Ja see raha, mis eelarves veel on, las läheb eurotrahvidele meie antud lubamatute soodustuste eest... Üks hea 1000% kasumi allikas on orjakaubandus. Kui need vastikud humanistid ei lase seda teha aafriklastega, teeme eestlastega. Hoiame eestlased

Komsomolskaja Pravda peatoimetaja esineb Tallinnas

Rahvusvahelise meediaklubi *Impressum* jõulueelse kohtumise külaliseks on Komsomolskaja Pravda Kirjastusmaja (Moskva) peadirektor ja ajalehe Komsomolskaja Pravda peatoimetaja **Vladimir Sungorkin** (pildil). Käsitletakse teemat „Ajakirjandus globaliseerumisasjal“.

Sungorkin on tänasel Venemaal üks mõjukamaid ja kogenumaid meediamaändžere. Ta ajakirjanikukarjäär on olnud tormiline. Juba Kaug-Ida Ülikooli ajakirjandusteaduskonna üliõpilasena hakkas ta koostööd tegema Moskva juhtivate ajalehtedega. Pealt kahekümnesena saadeti ta erikorrespondendiks BAM-ile, kus ta lisaks arvukatele reportaažidele kirjutas ka mitu raamatut. 1980. aastate juhtivad kirjutused võistlesid üksteisega nagu profispordiklubid, et Sungorkinit endale tööle saada.

Ent põhipanuse on Sungorkin oma elus teinud siiski Komsomolskaja Pravdale, kus ta on läbi käinud karjäärirideli kõik astmed alates stažöörist kuni peatoimetajani. Praegu on Vladimir Sungorkin nii maailma kõige populaarsema Vene ajalehe peatoimetaja kui ka Komsomolskaja Pravda Kirjastusmaja peadirektor. See aga tähendab kümneid ülevenemaalisi, regionaalseid ja välismaiseid ajalehti, mitmeid populaarseid internetiportaale, raadiojaamu, raamatute ja multimeediatoodete väljaandmist, võimsat reklaamiteenistust ja veel palju-palju muud.

Viimastel aastatel hoiab Komsomolskaja Pravda

nüüdis-Venemaa meediaturul kindlalt kõige tugevama mängija positsiooni. Tasub meenutada, et 12 aastat tagasi sai Sungorkin oma alluvusse kiiresti langeva tiraažiga kahjumliku ajalehe, millel olid suured võlad ja suured kaadriprobleemid, kuid tal õnnestus väljaanne üsna lühikese ajaga Venemaa meediaturu liidriks tõsta.

Kohtumisel meediaklubi *Impressum* lubas Moskva külaline jagada mõningaid kaasaegse meediaäri süsteemse ülesehitamise saladusi. Kord kirjeldas ta oma peamist ülesannet nii: „Pean veenma inimest võtma taskust raha, minema kioskini, ületama ennast ja ostma minu ajalehe.“ Peab tunnistama, et Vladimir Sungorkinil õnnestub see suurepäraselt. Seda kinnitab ka fakt, et ta on pälvinud Venemaa meediamaändžeri preemia laureaadi tiitli. Veel tuleb juttu lugejate usaldusest meediaväljaannete vastu, ajakirjanduse mõjust ühiskondliku arvamuse kujundamisel, pressis ja võimu omavahelistest suhetest. Muidugi räägitakse ka ajakirjanduse tulevikust – näiteks sellest, kas arvutitehnoloogia tormilise õitsengu ajastul säilib nõudlus ajakirjaniku prestiižse ameti järele? Kui jah, siis kuidas see muutub?

Kohtumine Vladimir Sungorkiniga **16. detsembril kell 17** Tallinnas Meriton Grand Conference & SPA konverentsikeskuses. Osavõtt tasuta. Soovijatel tuleks end eelnevalt registreerida tel **668 8903** või **534 58494** või e-posti aadressil **info@impressum-club.eu**.

Eesti inimesel on õiguse

Kesknädalale andis intervjuu Riigi

Küsinud JAAN LUKAS,
Jõgevamaa ajakirjanik

Te saite hiljuti Rahvaliidu kongressil erakonna aseesimeeste valimistel parima tulemuse. Kas see toob juurde ka rohkem vastutust ja kohustusi?

See on erakonnakaaslaste hinnang tehtule ja ootus uuteks väljakutseteks. Olla ühes suures erakonnas juhtpositsioonil on mulle suur au ja ka suur vastutus. Teatud mõttes on see ka ühisevastutus, mis nõuab aktiivset osalemist meilt kõigilt, ja partnerlust, sest süsteem on just nii tugev, kui tugev on ahela nõrgim lüli.

Kindlasti olete viimasel ajal palju suhelnud nii paljude inimestega Rahvaliidust kui ka nendega, kes ühtegi erakonda ei kuulu. Mida arvatakse olukorrast Rahvaliidust ja selle tulevikust?

Rahvaliidu põhimõtteiks on rahvuslikud aated, perekond ja kodu, hoolivus, tasakaalustatud ja säästev areng. Eestimaa Rahvaliidu on püüd-

nud võimalikult paljusid inimesi panna mõtlema sotsiaalsest probleemidest ja riigi, kohalike omavalitsuste, kodanikuühenduste ning iga inimese enda võimalustest nende probleemide leevendamisel. Probleem on selles, et peaaegu igal poliitilisel jõul on suund, mida ajada. Kogu selle tegevuse taustal on nii mõnelgi poliitilisel jõul ununenud peamine – inimene, rahvas, kelle asja aetakse. On ununenud, et vastavalt Eesti Vabariigi põhiseaduse § 28 on igaühel õigus tervisekaitsele, õigus riigi abile vanaduse, töövõimetuse, toitjakaotuse ja puuduse korral ning et lasterikkad pered ja puuetega inimesed on riigi ja kohalike omavalitsuste erilise hoole all. Õigused on, kuid kas need õigused on ka tagatud? Rahvaliidu jaoks on asjad selged. Meie missioon on eestluse elujõu hoidmine, ja seda on Rahvaliidu teinud nii opositsioonis kui ka valitsuses. Rahvaliidu on peetud „raskeks“ koalitsioonikaaslasteks. Eks muidugi, palju lihtsam on ju valitseda koos nendega, kes oma valijate huvidest mööda hiilivad ning

igas asjas järele annavad. Rahvaliidu ei ole seda kunagi teinud ega katse ka kunagi teha, sest valijate huvide eest seismine on olulisem kui teistele erakondadele meelega tegemine. Eesti vajab erakonda, millele rahvuslikud ja pikaajalised eesmärgid on tähtsamad kui lühiajaline kasu. Rahvaliidu on selline erakond.

Mis on üldse praegu kõige olulisem, et inimeste usk Rahvaliidu ei väheneks, vaid suureneks?

Siinjuures on paslik pisut tahavaatepeegli piiluda. Rahvaliidul on suurte ja strateegiliste otsuste puhul õigus olnud. Rahvaliidul on õel-nud, et suurte infrastruktuuri-ettevõtete jt Eestile oluliste objektide müümine on viga. Eesti Raudtee müüdi, reisirongiliiklust peeti hääbuvaks ja mittevajalikuks transportiliigiks, teraviljahoidlad müüdi, praamid müüdi, jäälohkujad müüdi. Et ei rakendatud pensioni II sammast ehk rakendatavad kogumispensionid põhimõtted töötavad väiksema sissetulekuga inimeste kahjuks, selle kõige

džentelmenid

miinimumpalgal ja suurendame pensioniiga – las surevad enne selle päralejõudmist. Siis jäävad ju pensionifondi maksed – nii inimeste kui ka riigi omad – meile! Eriti hea oleks, kui poleks pärijaid, kes võiksid sellele rahale pretendeerida.

Võiks jätkata pikalt, aga ehk aitab...

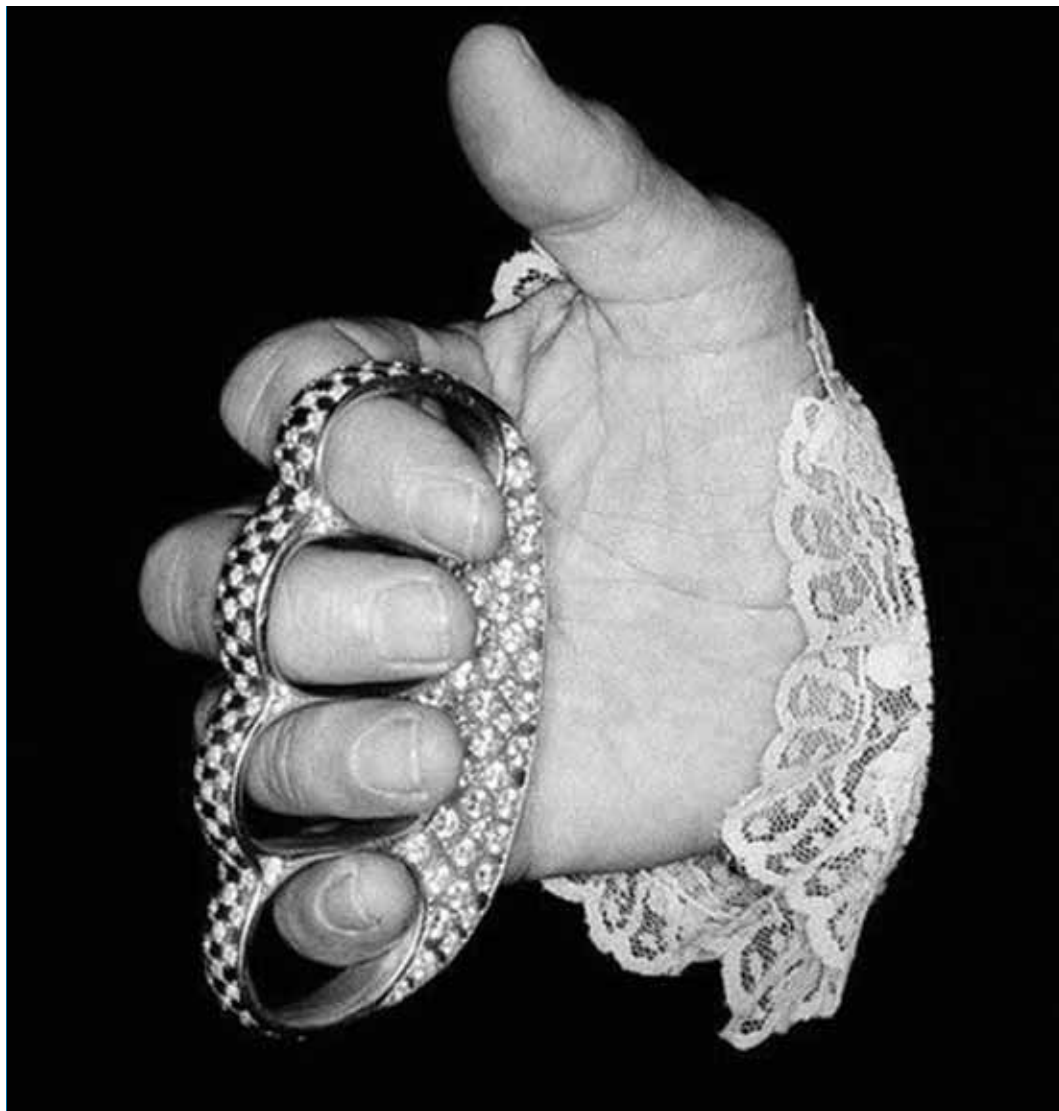
Eeltoodu ei väljenda ühegi erakonna seisukohti. Küll aga arutati ärietiika, vastutuse jmt probleeme tõsiselt Eesti Majandusteadlaste Seltsi tänavusel aastakoosolekul.

Loomulikult mitte ajakirjandusliku emotsionaalsega, vaid kuivalt ja teaduslikult. Ja kõlama jäi mure: kuidas muuta situatsiooni olukorras, kus piraadid on üha tugevamalt kontrollimas nii valitsust ja erakondi kui ka pressit?

Esialgu igatahes jätkub piraatliku ideoloogia hästi kinnimakstud ja psühholoogiliselt kõrgel tasemel läbi viidav massipealetung. Ja see ajuloputus on saavutanud tõesti ülikõrge professionaalse taseme...

Toimetusel:

Olev Raju samal teemal kirjutatud artiklit Postimees ei avaldanud.

GLAMUURNE KASTEET: Uue ajastu "piraadid" käituvad hoopis küünilisemalt kui sajandeid tagasi. Nende "tapariistad" on tunduvalt esteetilisemad ja – mis peasi – enamasti ka seaduslikud. Foto internetist

d, kuid kas need on ka kaitstud?

Liikogu liige ja Eestimaa Rahvaliidu aseesimees MAI TREIAL

LIHTNE: Mai Treial ütleb, et mugav on siis valitseda, kui partnerid on leplikud ja järeleandlikud. Tema seda õigeaks ei pea, vaid arvab, et oma õigusi tuleb kaitsta. Arhiivifoto

tagajärjed on nüüd näha. Selleks et saada tulevikus õiglast pensioni, peab kaks kolmandikku töötajaskonnast pingutama kolmekordselt, aga kirja saad ikka ühe aasta. Riigi teraviljavaru toimetati aastaid kõrvale, jäälohkujate rentimisele on kulunud raha, kui nende müügist saadi. Rahvaliit on alati olnud seisukohal, et omamaine tootja vajab tuge ja kaitset.

Väga hea, et elektri- jaamad jäid tänu meie algatusele ning 160000 inimese toele Eestile. Eesti Raudtee on tagasi ostetud, reisirongiliiklus on kindlustanud oma eluõigust ja õige pea võib juba paari tunniga ühest vabariigi otsast teise vurada. Riigis puudub

üksmeel kogu Eestit puudutavate probleemide (näiteks majandusliku kihistumise tagajärjel ühiskonnaelust kõrvale jäämine) mõjust kogu ühiskonna arengule; süvenevale vaesusele, rahvastiku kidumisele, turvalisuse puudumisele lahenduste leidmiseks.

Väidetakse, et pensionide, töötushüvitiste, toimetulekutoetuste ja peretoetuste reaalväärtuse säilitamiseks praegu kehtivate toetusemaksimise kriteeriumide alusel puuduvad riigil ressursid. See pole tõsi – kõik sõltub prioriteetidest, väärtustamisest. Kui seame oma eesmärgiks tasakaalustatud riigi ja kõige olulisemale kohale rahva toimetuleku, küllap siis ka riigieelarve struktuur ja sisu muutuks. Olen kindel, et rahvaliitlased saavad vastutuse ja kohustuste kandmisega hakkama ning et Eesti areng õnnestub pöörata tagasi inimesest hoolimise ja eestluse väärtustamise rööbastele.

Isamaalased ei tahtnud pensione tõsta

Lugesin 11. novembri Tartu Postimehest hämmeldusega, kuidas Isamaa ja Res Publica Liidu noorpoliitik Margus Tsahkna riigieelarvest rääkides inimesi eksitab. Tegelikult, ütleme otse välja, lausa valetab ja solvab sellega meie vanemat põlvkonda. Isamaa hääletas omal ajal Riigikogus pensionitõusu vastu.

MARIKA TUUS
Riigikogu liige

Poliitik Tsahkna teatab „vastutustundega“, nagu ta oma kirjutist pealkirjastab, et pensionid on nelja aastaga nende valitsemise ajal kahekordistunud. Ma saan aru, et Tsahkna võib tööpoolest tunda kadedust, kuidas Keskerakond valitsuses olles tegi ära taasiseseisvumisaja suurima pensionitõusu, 30% aastal 2005, aga seda enda arvele kirjutada on Isamaa poolt poliitiline vergus.

Isamaa ei hääletanud pensionitõusu poolt

Isamaa ja siis veel eraldi seisev Res Publica olid tol korral opositsioonis ja, hoidke nüüd hing kinni! – 2005. aasta juunis, kui pensionitõstmise eelnõu oli Riigikogus vastuvõtmisel, ei andnud nad sellele poolthäälet!

Otsus pensionide ulatuslikust tõstmisest saigi vastu võetud vaid veidi enam kui poolte Riigikogu saadikute häälega. Nii ei hääletanud pensionitõusu poolt Riigikogu esimees Ene Ergma, Mart Laar, endine sotsiaalminister Marko Pomerants, Ken-Marti Vaher, Ela Tomson, Trivimi Velliste, Mihhail Lotman, Mart Nutt, Elle Kull, Urmas Reinsalu, Aivar Õun, Urmo Kõöbi, Tiit Niilo ja paljud teised. Kokku 43 Riigikogu liiget ei pidanud pensionitõusu vajalikuks, pidades seda tulevaste põlvete arvel elamiseks.

Pensionide langetamise tegi ära inflatsioon

Kuid arvutagem koos! Praegune valitsus astus ametisse aprillis 2007. Viimane indekseerimine oli toimunud veel enne seda, eelmise valitsuse ajal, mil pension tõusis 3515 kroonini. Kokku tõusis pension Keskerakonna valitsuses olles tollase keskmise pensioni arvestuses ligi 700 krooni. Veel enam, Keskerakond selle nõudmisega valitsusse üldse läkski, et tõsta pensione ning kehtestada tasuta koolitoit põhikooli ja kutsekoolides.

Ansip lükkas pensionitõstmise eelnõu edasi

Kui Keskerakonna sotsiaalminister oli Jaak Aab, koguti pensionifondi 5 miljardit krooni ja tehti valmis ka eelnõu pensionide tõstmise kohta 250 krooni võrra kõikidel pensionäridel. See pidi juhtuma 2007. aasta algul. Ootasime eelnõu juba sotsiaalkomisjoni, kui üks valitsuspartei – Reformierakond eesotsas peaminister Andrus Ansipiga – sellest taganes ja pani seadusealgatuse kalevi alla – selleks et lubada valijale Riigikogu valimistel topeltpensionit! Kuid nii lükkas Ansip eakatele nii olulise otsuse edasi. Ja nii ei saagi tänane valitsus kolme aasta tagust pensionitõusu enda arvele kirjutada.

Valitsuse asemel langetas pensionid inflatsioon

Võib otse välja öelda, et tänane valitsus pole pensione tõstnud. Need on tõusnud lisaks eelõeldule tulenevalt indekseerimisest, st. pensioni arvutamise valemist. Kuid ka seda on tegelikult vähendatud, indekseerides pensione vähemal määral kui seadus algselt ette nägi. Selleks muudeti seadust nii, et see võimaldaks pensionitõusu külmutada. Seega ei saa valitsus enda tehtud pensionitõusust rääkida. Kui ta aga seda siiski teeb, ja kui arvestada, et 2010. aastal on keskmine vanaduspension ligikaudu 4765 krooni, siis pensionitõus võrreldes 2007. aasta 1. aprilliga on vaid 30%, s.o kaugeltki mitte kahekordne.

Tänase valitsuse „teeneks“ võib pidada seda, et 2008. aastal välja lubatud 14-protsendine pensionitõus taandati 5 protsendile ja et juba ligi kolm aastat on pensionitõus külmutatud. Küll kuuleme kiidulaule, et „me ei läinudki pensionide alandamise teed“. Tänase hinnatõusu pöörases galopis on pensioniraha ammu devalveerunud. Pensionide langetamise ebapopulaarne otsus tehti ära inflatsiooni abil! Reformierakonna pealoosung – nelja aastaga topeltpension! – on jäänud täitmata. IRL-il soovitaksin pensionide tõstmise teemat aga üldse mitte puudutada, sest vanainimesed mäletavad tänini Laari valitsuse 1-kroonist pensionitõusu tema „säästueelarve“ ajal.

Olümpiaregatt tõi 30 aastat taga

Tänases ja järgmises Kesknädalas ilmuvad Tallinna endise peaarhitekti Dmitri Brunsi mälestused, mis on seotud 1980. aasta Moskva olümpiamängude Tallinna purjeregatiga. Arhitekt kirjeldab linnaplaneerimise ülesandeid, millega tal koos kolleegidega tuli silmitsi seista. Autor meenutab värvikalt, millise õhinaga alustati projekteerimist ja regatiks valmistumist juba mitu aastat varem, kui olümpiavõistluste saabumine Eesti pealinna polnudki veel kindel. Brunsi kirjutis kinnitab, kuidas regati õnnestumise eest vastutav meeskond tegi ränka tööd veendumuses, et olümpia kaudu saab Tallinn uue näo ning ka lootuse, et Läänes unustatud Eesti jõuab taas maailmakaardile.

See eesmärk õnnestus suurepäraselt! Muljed olid head, ja Tallinnale jäid mälestuseks toredad ehitised, millega täna nii harjunud oleme, et noorem põlvkond isegi ei tea, et ühed või teised objektid olid seotud 30 aasta taguse olümpiaregatiga – Linnahall näiteks, või uus Pirita tee, või Olümpia hotell – kokku 50 ehitist!

Samal ajal kui osa (välis)eestlasi tänini taunib olümpiaregati toimumist Eestis, väites, nagu olnuks regatt „okupatsiooni põlistamine“, sillutas meie vabariigile kuulsust ja ka materiaalselt kasu toonud olümpiaregatt teed kümnekonna aasta pärast realiseerunud eestlaste vabaduspüüetele.

Dmitri Brunsilt meenutusi paludes uskus toimetuse koos autoriga, et noor põlvkond võiks oma riigi pealinna ajalugu siiski niipalju tunda, et teada – selle linna heaks on varasemad põlvkonnad ära kasutanud iga võimaluse, hoolimata sajanditepikkusest „okupatsioonijast“. Tallinn elab, ja selle elanikud pärandavad oma saavutused järgmisele põlvkonnale. *Kn*

1971. aasta juunis otsustas Tallinna täitevkomitee (nii nimetati linnavalitsust) taotleda NSV Liidu Rahvuslikult Olümpiakomiteelt XXII olümpiamängude purjespordiregati läbiviimist. Mõtte algatajaks oli tolleaegne linnapea Ivar Kallion. Otsus võeti vastu 10 päeva pärast seda, kui NSV Liidu Rahvuslik Olümpiakomitee oli kiitnud heaks Moskva täitevkomitee taotluse XXII olümpiamängude läbiviimiseks 1980. aastal Moskvast. Seega mõeldi Tallinnas olümpiaregatile juba rohkem kui üheksa aastat enne selle algust.

DMITRI BRUNS
Tallinna peaarhitekt
1960–1980

Enne toimumist olümpiamängude 1972. aastal Münchenis (regatt Kielis) ja 1976. aastal Montrealis (regatt Kingstonis). 1980. aasta olümpiamängude korraldamisele pretendeeris ka Los Angeles.

Lõpliku otsuse XXII olümpiamängude asukoha suhtes pidi Rahvusvaheline Olümpiakomitee (ROK) langetama alles 1974. aasta sügisel.

Sihtide seadmise aeg

Pärast asjale ametliku käigu andmist kerkis kohe küsimus: millest alustada? Võimalikud olid kaks lähenemisviisi: kas oodata, kuni selgub olümpiamängude läbiviimise paik, ja alles siis asuda ettevalmistustega, mis oleks kindlam ja ohutum tee? Või alustada töid juba enne ROK-i lõplikku otsust, minnes välja küllaltki

suurele riskile?

Tallinn valis riskantse võimaluse, ja asi läks õnneks, nagu hiljem selgus. Sest 1980. aasta purjespordiregati läbiviimist taotlesid peale Tallinna veel neli NSV Liidu linna: Riia, Leningrad oma eeslinna Zelenogorskiga, Odessa, Pitsunda (Gruusias).

Need linnad valisid just esimese lähenemistee. See võimaldas Tallinnal oma rivaale ennetada.

Esimestel aastatel suunas kogu tööd linna ettevalmistamisel olümpiaregati Tallinna täitevkomitee ümber koondunud mitmete asutuste ja organisatsioonide esindajatest koosnev initsiatiivgrupp Ivar Kallioniga eesotsas, pannes paika põhilised töösunad. Alperioodil oli neid laias laastus kaks: Tallinna kui võimaliku olümpiaregatilinna populariseerimine ning 1980. aastani kavandatava ehitusprogrammi väljatöötamine. Piirdun viimati-

nimetatud tegevussuuna vaatlemisega.

Üheaegselt linna olümpiaregati ettevalmistamisega oli koostamisel Tallinna arenguplaan aastateks 1976–1980. Oli loomulik, et see ei arvestanud olümpiaregati poolt linnale esitatavaid nõudmisi, sest XXII olümpiamängude läbiviimiskoht polnud ju veel määratud. Kui aga siiski 1980. aasta olümpiamängud toimuksid Moskvast ja regatt Tallinnas, siis pidanuks, ja seda enne 1976.–1980. a. linna arenguplaani kinnitamist, olema valmis programm ka olümpiaregati puhuks, mis muutuks siis Tallinna üldarenguplaani orgaaniliseks koostisosaks aastateks 1976–1980.

Ülalnimetatud initsiatiivgrupi ettepanekul võttis Eesti NSV valitsus 1972. aastal vastu määruse puhke- ja spordikeskuse ehitamise kohta Pirital. Määrus, sõnagi rääkimata olümpiast, nägi ette Tallinna selle piirkonna arengu generaalskeemi väljatöötamist, kesklinna Piritaga ühendava tee rekonstrueerimist ja lähteandmete ettevalmistamist purjespordikeskuse parima projekti saamiseks korraldatava võistluse jaoks.

“Eesti Projekti” projekteerijad asusid Pirita generaalskeemi koostamisele. Selle projekti autoriks oli arhitekt Rein Riitsaar, peaarhitektiks Lorenz Haljak. Nad töötasid välja plaani kolm varianti, mis määrasid ”Russalka” ning Merivälja vahelise hiiglasliku (643 ha suuruse) territooriumi kujundamisepõhimõtted. See hõlmas kogu Pirita tee, Pirita jõe suudme koos jahtklubi ning sportlaevade sadamaga ja Pirita keskse osa koos supelrannaga. Täna, kui selle piirkonna kõik ehitusobjektid on meile kaua aega tuttavad, on lausa iseeneestmõistetav, et olümpiakülaks nähti ette purjespordikeskuse südames paiknev hotell, teenindus-kaubanduskeskus kavandati Kloostri metsa ja Merivälja tee nurgale, telefonijaamahoone Supluse puistele. Tollal aga määrati need asukohad kindlaks paljude otsingute ja erinevate variantide üle peetud vaidluste tulemusena sündinud Pirita arengu generaalskeemis. Nii näiteks nägi üks variant ette

HARJUMUS JA UNUSTUS: Ega praegu ei usuksi, et vasakpoolsel pildil olev tee, mis on nüüd ühissõidukite jaoks, oli juba 1970. aastal kavandatud. Nüüd on see juba ühissõidukite jaoks, mida muidugi oli siis palju vähem, ja praegustest uueks ehitamiseks võeti merelt maad juurde. *Fotod Ivari Vee*

olümpiaküla ehitamist küllaltki kaugel purjespordikeskusest – Lasnamäele – ja mitte hotellina, vaid elumajadena. Ka kaubanduskeskuse kohta suhtes oli mitu varianti. Purjespordikeskus aga planeeriti kõigis variantides sinna, kuhu ta ongi püstitatud – Pirita jõe suudme vasakule kaldale, kus juba aastakümneid oli olnud purjespordibaas. Generaalskeemil peatuksin pikemalt, kuna see lahendas kogu Pirita edasise arengu tähtsamad põhimõttelised küsimused. Täna me kahjaks kipume seda unustama ja paremal juhul teame vaid neid, kes projekteerisid ja ehitasid konkreetseid objekte. Tahaksin aga, et hindaksime vääriliselt ka meie seast juba lahkunud Rein Riitsaare ja Lorenz Haljaku panust Tallinna olümpiakülaks nähti ette purjespordikeskuse südames paiknev hotell, teenindus-kaubanduskeskus kavandati Kloostri metsa ja Merivälja tee nurgale, telefonijaamahoone Supluse puistele. Tollal aga määrati need asukohad kindlaks paljude otsingute ja erinevate variantide üle peetud vaidluste tulemusena sündinud Pirita arengu generaalskeemis. Nii näiteks nägi üks variant ette

Külaskäik Kieli löi teadmispagasi

Paralleelselt Pirita generaalskeemi väljatöötamisega valmimise ette selle rajooni esimese konkreetse objekti – olümpia-purjespordikeskuse – projekti saamiseks korraldatavat võistlust. Peamine raskus oli algul selles, et me ei kujutanud seda kompleksi endale veel täpselt ettegi.

Kuigi Eesti purjespordijuhtidel olid rikkalikud kogemused regattide läbiviimisel, puudus neil siiski selge ettekujutus olümpiamängude nõudmistele vastava ehituskompleksi ruumide programmi, üksikruumide suuruse, nende omavaheliste seoste jne kohta. Suureks abiks oli tutvumine siis veel ehitatava purjespordikeskusega Kielis, kus pidi toimuma 1972. aasta olümpiaregatt. Kieli sõitsid kolm meie spetsialisti. 1972. aastal oli välisreisi korraldamine seotud tohutute raskustega. Meie sõidu kohta Kieli võiks kirjutada mahuka tragikoomilise seiklusromaani. Kieli kolleegidelt saadud informatsioon lubas spetsialistide grupil eesotsas arhitekt Rein Riitsaarega koostöös Eesti ja NSV Liidu purjespordiföderatsiooni esindajatega välja töötada purjespordikeskuse programmi. Keskuse projekt pidi lahendatama

nõnda, et see kindlustaks nii suurte rahvusvaheliste võistluste (nende seas ka olümpiaregati) läbiviimise kui ka vastaks meie purjespordilaste igapäevase õppe-treeningutöö vajadustele. Kompleksi arhitektuurne lahendus pidi vastama rahvusvahelise klassi spordiehitiste tasemele. Need printsiibid said aluseks Pirita purjespordikeskuse projekti saamiseks 1973. aastal välja kuulutatud lahtisele võistlusele. Oma projektidega osalesid kaksteist arhitektide kollektiivi. Žürii eesotsas ENSV Ministrite Nõukogu aseesimehe Arnold Greeniga määras vastavalt võistluse tingimustele kuus preemiat. Esimene preemia määrati projektile, mille autoriteks oli grupp alles hiljuti diplomi saanud arhitekte: Himm ja Kristin Loover, Tiit Kaljundi, Leonhard Lapin, Jüri Okas ja Ago Pähn. Ja ehkki paljud projektid olid elemendid polnud veel lahendatud küllaldaselt professionaalsel tasemel, otsustas žürii esimese preemia anda just nimelt sellele projektile jõesadama selge lahenduse eest. Projektiga tutvunud purjespordilastele sai hea hinnangu kogu sadama, jahtklubi ja ellingute asetus, mis pakkus

si pealinnapilti palju uut ja head

is Lauluväljaku juurde viib, oli enne 1980. aastat kogu Pirita tee! Seda mööda sõitsid mmikutest ei osatud undki näha. Parempoolsel pildil tänane uhke magistraal, mille

läbi Moskvas. See teadmine võimaldas juba põhiliselt Tallinna täitevkomitee ümber koondunud initsiatiivgrupi baasil luua Arnold Greeniga eesotsas esimese regati ettevõtmist juhtiva ametliku institutsiooni – komitee “Tallinn kutsus 1980. a. olümpiaregati”.

Saades õiguse koos Moskva pretendeerida 1980. aasta olümpiamängude läbiviimisele, tuli nüüd juba koostada Tallinna kompleksne ehitusplaan olümpiamängude vääriliseks vastuvõtmiseks. Sellise plaani väljatöötamisele asus “Eesti Projekt” 1974. aasta alguses, koostajateks arhitekt Lorenz Haljak, insener-ökonomist Reet Jalak ja allakirjutanu.

sportlastele maksimaalselt mugavusi. Ja ehkki kompleksi teised elemendid olid lahendatud vähem otstarbekalt, näiteks olümpiakülahotelli olid autorid paigutanud ellingute taha paralleelselt jõega, arvas žürii just selles projektis leidvat purjespordikeskuse potentsiaalselt hea ja huvitava ning edasiarendamist võimaldava lahenduse.

Edasise projekteerimise käigus lülitati autorite kollektiivi rida vilunud kolleege, kuna seni olümpia-purjespordikeskuse projekti kallal töötanud noortel arhitektidel ei jätkunud kogemusi selle hiiglehitise püstitamisel vajaminevat tööjooniste nõutavas tempos koostamiseks.

Hiiglaslik töö

1973. aasta lõpp tõi meeldiva teate – NSVL Spordikomitee koos ROK-iga kinnitasid Tallinna olümpiaregati ainuvõimalikuks läbiviijaks! Seda loomulikult juhul, kui 1980. aasta olümpiamängud viiakse

Teine printsiip, millest ehitusprogrammis lähtuti, oli see, et ei tehta midagi, mis võiks piirata samaks ajaks planeeritud elamute, lasteasutuste, koolide, haiglate, kaupluste jm vahetult tallinlaste elutingimusi, teenindamist ja heaolu parandavate objektide ehitamist. Tuli välja töötada ehitusprogrammi mitu varianti, võrrelda omavahel nende maksumust, tööde mahtu, nõudmist eri ehitusmaterjalide järele, projekteerimise ja ehitamise tähtaegu. Peale selle tuli mõelda ka osavõtjate ja külaliste majutamisele, nende toitlustamisele ja teenindamisele, kultuuriprogrammile, transpordile, heaolule ja muude asjadele. Ega me ju siis ei teadnud, et seoses Nõukogude sõjavägede sisseviimisega Afganistani hakkavad paljud lääneriigid Moskva olümpiamänge boikoteerima ning ka regatist osavõtjate ja külaliste arv kujuneb seepärast väiksemaks, kui meie selles plaanis ette nägime.

Hiiglaslik töö, mis sisaldas mitmeid kõiteid teksti ja arvutusi, terve rea jooniseid ja skeeme, sai tehtud väga lühikese aja jooksul ja lõpetati 1974. aasta oktoobri keskpaigas, kuid autorid polnud sellele alla kirjutanud. Nähtavasti oli siin tegemist ebausuga – ei tasu panna punkti enne regati läbiviimise paiga lõplikku otsustamist.

Artikli II osa ilmub järgmises Kesknädalas

Peaarhitekt: Olümpiaregatt andis pealinna arengule suure tõuke

Kesknädala küsimustele vastab Tallinna peaarhitekt Endrik Mänd.

Mille poolest erinevad Teie ametiülesanded 30–40 aastat tagasi töötanud peaarhitekti omadest või nendega sarnanevad?

Teatud mõttes võib pidada aastaid 1960–1980 tänase Tallinna kujunemise ajajärguks. Selles protsessis oli tolal ajal linna peaarhitektil Dmitri Brunsil kahtlemata täita oluline roll. Nimetatud perioodi jäävad nii „mägede“ ehitamine, vanalinna kaitsetsooni moodustamine 1966. aastal, esimeste kõrghoonete – „Viru“ ja „Olümpia“ hotelli – püstitamine südalinna, samuti mitmete olümpiarajatiste, näiteks Pirita uue tee valmimine. Mitme hilisema linnaehitusliku arengu, näiteks Tallinna vanalinna arvamise UNESCO maailmapärandi nimekirja, Maakri kvartalise kõrghoonete piirkonna tekke ja kontseptsiooni „Linna

avamine merele“ juured peituvad just tol ajal langevat otsustes. Maaomandi mõju planeerimismenetlusele on peamine, mille poolest erineb tänane toonasest linnaplaneerimisest. Tsentraliseeritud, eelarvega suhteliselt kindlalt kaetud planeerimisprotsess asendus 1990. aastatel fragmentaarse, koordineerimatu planeerimisega. Alles 2005. a taasloodi Tallinna Linnaplaneerimise Ameti juurde üldplaneeringutega tegelev administratiivüksus, mille ülesandeks sai väljendada linna üldisi linnaehituslikke arengusuundi üld- ja teemaplaneeringutes. Ent veel tänagi debateeritakse avalikult selle üle, et erahuvi on planeerimisprotsessides liigses ülekaalus.

Millise hinnangu annate väljavalitud ja elluviidud olümpiaregati eelsetele arhitektuurilistele lahendustele? Olümpiaregati toimumine

andis Tallinna linnaehituslikule arengule kahtlemata suure tõuke. Mitmed selleks sündmuseks püstitatud ehitised on tänaseks tunnustatud arhitektuurimälestisteks. Uue Pirita tee ehitamine lõi eeldused tänase Pirita linnaosa, aga hiljem ka Viimsi valla arenguks. Linnahalli arhitektuurne lahendus võimaldas tallinlastele unikaalset visuaalset kontakti merega. Paraku, nagu ikka paljude tähtajaliste suurojektide puhul, kaasnes olümpiaehitiste püstitamisega kiirustamine, mis kajastus ka ehituskvaliteedis. Seetõttu on mitmed neist praegu üsna nigelas olukorras.

Miks on olümpiamängude puhul ehitatud hooneid nagu Linnahall ja Postimaja soovitatud lammutada? Kas toetate seda mõtet?

Postimaja ei olnud ehitusvõimega detailplaneering näeb siiski ette hoone säilitamist, andes võimaluse täiendada

jaku äärne hoonefront on tänaseks kujunenud oluliselt kõrgemaks, mõjub Postimaja täna oma asukohas allasurutuna, mistõttu on ühe võimalusena räägitud ka hoone lammutamisest. Kehtiv detailplaneering näeb siiski ette hoone säilitamist, andes võimaluse täiendada

hoonemahu rajamiseks olemasoleva mahu kohale. Linnahall tuleb oma arhitektuuris mahu kindlasti säilitada.

Kui oluliseks peate olümpiamängudega seoses ehitatud ehitiste rolli tänapäeva linna pildis?

Omal moel võiks Euroopa kultuuri pealinna aastat pidada linnaehituslikult sama tähtsaks sünd-

museks kui omaaegne olümpiaregatt. Ühtlasi tuleb tõdeda, et investeerimisvõimalused linnaruumi arendamiseks pole täna võrreldavad kolmekümne aasta tagustega. Siiski on Kultuurikatla, Meremuuseumi ja Kultuurikilomeetri ehitamine otseselt seotud

Kultuuri pealinna projektiga, samas kui linna uuel administratiivhoonel ja Eesti Kunstiakadeemia uuel õppehoonel on potentsiaali kujuneda Tallinna arhitektuurilise arengu verstapostideks.

Kas Tallinn oleks praegusel kujul valmis võõrustama olümpiamänge või jalgpalli EM-i (koostöös Helsingi-ga)? Või ootaks tänaseid linnaplaneerijaid ees sama mastaapne töö nagu Teie kolleege 35 aastat tagasi?

Võimaliku suurema spordisündmuse võõrustamisel Tallinnas tulevikus kehtib sama printsiip, millest linna-planeerijad enne olümpiaregati lähtusid – rajatavad kompleksid peavad olema hiljem Tallinna elanike ja külaliste poolt kasutatavad, et investeringud linnaruumi kestaksid oluliselt kauem kui püsivad atleetide meistritiitlid.

Küsis Indrek Veiserik

Tallinn 10130
Toom-Rüütli 3/5
www.kesknadal.ee

Jüri Ratas: tuleb osata näha trende

Keskerakondlane Jüri Ratas, Riigikogu teine aseesimees, on seadnud endale eesmärgiks tutvuda kohapealse olukorraga, et osata vastu võtta elanike jaoks paremaid ja õiglasemaid otsuseid. Nii on ta tänaseks tutvunud olukorraga absoluutselt kõigis Eesti valdades; viimaseks oli Ülenurme Tartu lähistel. Jüri Ratas andis Ülenurme gümnaasiumi 11. klassis ühiskonnaõpetuse

Riigikogu aseesimees Jüri Ratas kohtumas tartlastega Tartu Ülikooli raamatukogus. Foto: Marje Aavoja

tunni ja kohustus seeläbi ülikooli raamatukogus Tartu inimestega. Nüüd kujutleb ta päris täpselt, mis-sugused ülesanded ootavad Riigikogu XII koosseisu ees aastail 2011–2014. Tartu linna ja maakonna inimesed tänavad Jüri Ratast mu

rede ärakuulamise eest ning soovivad talle jätkuvalt samasugust pühendumust, edu töös, meelekindlust, vaprust ja visadust sotsiaalse võrdsuse ideede eest seismisel.

Marje Aavoja, Tartu

Kõrge tunnustus akadeemik Anto Raukasele

Äsja jõudis Saksamaalt tagasi Eesti Teaduste Akadeemia liige Anto Raukas. Euroopa Loodusteaduste Akadeemia andis talle väljapaistvate teenete eest loodusteaduste arendamisel Leibnizi medali, ühtlasi nimetati ta Euroopa autaadlaseks.

Gottfried Wilhelm von Leibniz (1646–1716) oli entsüklopeediliste teadmistega saksa filosoof ja matemaatik, Preisi Teaduste Akadeemia rajaja ja selle esimene president, kes olulisel mõjul paljude teadusharude, sh geoloogia, bioloogia ja keeleteaduse arengut.

Detsembri algul Hannoveris toimunud rahvusvahelisel nõupidamisel "Säästva elulaadi keskkonnakaitselised, inseneriteaduslikud ja juriidilised aspektid" esines Eesti riiklikku põlvkivi arengukava väljatöötavat töörühma juhtinud akadeemik Anto Raukas ettekandega, mis käsitles Eesti põlvkivitööstusega seotud loodushoiu- ja keskkonnakaitsprobleeme. Need küsimused erutavad kõiki Euroopa Liidu riike ja rahvaid.

Villi Ehatamm

Lumine on maa, lumine on pealinn, lumine – Emajõelinn, lumine – Ida-Virumaa, lumine on kogu Euroopa. Kuidas sooviks loota, et tuleksid valged jõulud....

Advendiküünal süttis Kohtla-Järvel. Rahvast tervitasid linna- ja austatud parlamendisaadik, siit regioonist valitud riigikogulane, kel ikka jätkub aega ja soovi tulla oma rahva keskele, toetada teda kasvõi oma tuleku ja sõnaga. Opositioonil ju sõnaõigust rahvale vajalike riigiotsuste tegemisel

Jõuluootuses

Panoraama

pole. Kõik kargel talvapäeval kokkutulnud, kel küünalt kaasas polnud, said ka selle, et see süüdata ja tulukest vaadates

unustada kas või hetkekski meid ümbritsev suur ülekohtumeri, kaledus ja kõledus, mis laiub idast läände ja põhjast

lõunasse. Detsembrikuu – see on aeg arutlusteks, jõuludeks valmistumiseks.

Anne Ratman, Kohtla-Järve

Eurost ja omandireformist

Kas pole võigas mõelda, kui pehmel ja hoolitsevalt korraldatakse Eestis eurole üleminekut?! Sisult tavalist rahavahetust! Ühekorraga hoolitsevad ja poputavad tulevast eurokasutajat nii Euroopa Liit kui ka Eesti Pank. Välisminister saadab koos eurokalkulaatoriga terve linnaosa elanikele kirja, milles väljendab valmisolekut iga huvilist telefoni või e-maili kaudu isiklikult nõustada. Rahandusminister saadab lauspostitusena eraldi seks otstarbekas valmistatud eurokalkulaatori, Eesti Pank saadab omalt poolt postiga vahetustabeli. Televisioon ja

raadio annavad iga päev õpetussaadet. Töötavad euro-info telefonid ja nõustajad, kes kõik saavad tõenäoliselt palka – ja õpetavad ainult inimesi oma olemasolevat raha ca 15,66-kordse erinevusega teise raha vastu vahetama. Ja kõige selle jaoks jätkub Eesti Vabariigis raha!

Ja kas pole võigas seda kõike võrrelda läbiviidud omandireformiga, kus riik tegi poliitilise otsuse ning käivitas omandireformi, kus fataalse küsimärgi all olid saja tuhande inimese kodud. Enda tahtest sõltumata, tänaseni kohtus vaieldavate seaduste ja haldusaktide tõmbetuules oma kodu kaotamise ohtu sattusid ka invalii-

did, üksikvanurid, taasiseseisvumisprotsessides elu hammasrataste vahele või lihtsalt kaitsetusse olukorda sattunud pered, aga ka tavalised üksikud inimesed. Riik loobus kurikavalate õigusteaduslike trikkidega peaaegu igasugusest riiklikust hoolest ja vastutusest sundüürnike ees, ja praeguse Euro-kampaaniaga võrreldavate leevendusmeetmete asemel lasti inimeste koduõiguse vastu lahti julm tühijutt, nagu oleksid kõik sundüürnikud endised kommunistid ja isiklikult vastutavad selle eest, et Nõukogude võim omanikelt majad natsionaliseeris. Peeti loomulikult, et tähtaja möödumisel või

omaniku isiklikust vajadusest lähtudes võis sundüürniku oma kodust välja tõsta. Inimesi sunniti pidevalt elama kodu kui inimliku põhiväärtuse kaotamise ja kodust väljakihutamise hirmus. Ja mitte keegi peale hirmkallite advokaatide ei andnud nende samade inimestele, kellest täna eeldatakse, et nad oma rahanaatukese 15,66-ga korrutamise ega jagamisega hakkama ei saa, tookord nõu, kuidas oma elementaarset elamist kaitsta ja säilitada. Barbaarne ja silmakirjalik ühiskond!

Eurotaja

Eesti Üürnike Liidu koduleheküljelt koduleest.ee

Kes korraldas sellise raiskamise?

Meie pere sai juba kätte nn eurokalkulaatori, mida paljud veel ootavad kui suurt abilit oma majandusajade korraldamisel. Selle Hiinas tehtud riistapuu mitme kandi pealt vaatamise ja proovimise käigus tekkis üks küsimus: **mis on selle ametniku nimi, kes esimesena tegi ettepaneku sellise kalkulaatori tellimiseks ja laialijagamiseks???**

Konkreetselt isikut tahaks seepärast teada, et kui ta tulevikus veel mingi ettepaneku teeb, oskaks rahvas teda karta kui tõsist raiskajat ja saaks õigeaegselt tema vastu sõna võtta. Millist kasu annab see „mänguasi“ tavalisele inimesele? Enamik inimesi ei oska tunnetada selle praktilist väärtust ega vajalikkust. Kui ostan poest oma igapäevase leiva,

piimapaki ja vorstijupi, miks pean seal hakkama eilseid ja tänaseid hindu võrdlema hakkama? Ja kui leiangi, et on mingi ümardamisviga, kuhu ma selle teadmise lähen? Minu talupojatarkus ja elukogemus ütlevad, et tänase globaalse rahavõimu esindajatega ei tasu vaidlema hakatagi – nende poolt kinni makstud advokaadid teevad mind igas kohtuastmes lolliks, ja mina pean veel kõik kohtukulud tasuma.

Nüüd konkreetne palve meie valitsusele. Tahaks nii väga teada: **kui kalliks läheb Eesti rahvale kogu see eurole üleminek?**

Ja kui mõne aja pärast kogu see eurosoon pankrotistub, kas siis meie tänased poliitikud ka

mingit materiaalselt vastutust kannavad?

Millised on kalkulaatorite jaotamise senised kulud? Hiinlased said valmistamise eest 4,5 miljonit krooni. Midagi maksis kohalevedu Hiinast. Eesti Post juba jagas laiali 560 000 „mänguasi“ – lihtkiri koos ümbrikuga 6 krooni, lisaks pakkimiskulud. Seega võib oletada, et Eesti Postile tuli maksta ca kümme krooni iga laaliveetava kalkulaatori pealt ehk kokku 5,6 miljonit krooni. Loodan, et valitsus annab rahvale teada täpse kogukulu. Rahval peaks ju olema õigus teada, kuhu meie valitsus meie raha kulutab. Selline kulutamine võrdub meie ühise raha raiskamisega. Samal ajal Riigikogu enamus leidis, et 3000-kroonine matusetoetus lahku-

nu perekonnale on liigne luksus. Kui kogu eurokalkulaatoritele läinud raha jagada selle toetusega... Kodune ülesanne igaihele!

Samal ajal püütakse meile selgeks teha, et kalkulaatorid antakse tasuta. Liiga lihtne lolitamine! Mina kui Eesti Vabariigi kodanik ei mõista, et see oleks tasuta kingitus, sest olen maksumaksjana selle vidina juba ammu kinni maksnud. Paljud eestimaalased jäävad ootama päeva, kui peaminister Andrus Ansip annab oma alluvatele korralduse anda ajakirjanduse vahendusel konkreetne vastus minu eeltoodud küsimustele.

Manivald Müüripeal
Varblast, Pärnumaa

Tuppa astudes arvasin, et vastutuli on külmuvajunud kõrge eas vanahärra. Ikkagi peatselt 90. eluaasta kukile saabumas. Aga võta näpust! Sirge rühi ja elurõõmsa silmavaatega mees teretab rõõmsalt ja juhatab mind oma kirjutuslaua juurde.

Esimestest kõnenootidest on aru saada, et tegu on heasüdamliku, tähelepaneliku ja hea jutusoonega inimesega.

„Poliitikast täna ei räägi, seda teemat võime mõnel teisel korral arutada,“ ütleb ta muhedalt ja laseb jutukeral oma elust veereda. Ilmselt pole ma esimene, kes tema elu järele huvi tunneb.

Laul on hunnik pabereid. Nende seas ka temalt ilmunud kogumik „Noorpõlve mälestused“, lisaks artiklid, mis ta on maakonnalehtedele kirjutatud. Neid kirjutisi pole vähe. „Ikka võtan sõna, kui midagi öelda on, või kui näen, et asi on halvasti, siis kirjutatan sellest. Praegu on mul käsil suurem kirjatöö – see on Hoopide suguvõsa lugu. Selle tahan kaante vahele panna.“

Elmar Hoop, kes on sündinud 7. detsembril 1920 Võrumaal Uue-Saaluses politsei rajooniülema viienda lapsena, valub südant paljude asjade pärast. Kõige rohkem teeb talle praegu tuska, et oma kauni

Töö on see, mis inimest hoiab, ütleb Elmar Hoop.

raha peame võõra vastu välja vahetama. „Peale krooni jääb veel hümn ja lipp. Kui need sümboolid ka kestma ei jää ja kaovad nagu Eesti kroon, siis ei jää ka Eestit!“ on ta veendunud. Veel arvab ta, et Eesti kroon tuleks keldritesse paika kasutusse võtta. „Küll te näete, see aeg tuleb!“

Elmari nägu lõõb särama, kui ta iseloomustab 15 aastat tööd ansambli vanemana Võru Sõjameeste Ühenduses. Lisaks sellele on ta 64 aastat laulnud Võru Meeskooris ja olnud selle kauaaegne president.

„Muusikalist haridust mul pole. Aga meie pere oli väga kultuurilembene. 1988. aastal, kui Saaremaale laulupeole läksime, tõmbasime ka sini-mustvalge lipu välja. See oli minu vanemate lipp. Ema hoidis seda kogu vene aja kummutisahtlis,“ lisab ta. Juba 10-aastaselt astus ta lavale tantsides ja samal ajal lauldes: „Poiss mina olen, rõõmus ja karske ja rõõmsate sõprade lemmik...“ Koolis läks kohe teise klassi, sest tähed olid juba kodus selgeks saanud. Kuuendas klassis hakkas ise viiulit mängima, hiljem veel kannelt, mida tänase päevani heal meelel mängib.

Abikaasa Helgiga oli Elmar

Võrumaa mees Elmar Hoop saab 90 aast

Meeleheide ajas Haapsalu inimesed reformierakondlaste eest Kesknädalasse

Paar nädalat tagasi käisid Kesknädala toimetuses inimesed Haapsalust, kelle eestkõneleja oli Terje Kanarbik. Ta rääkis, et oli kuni 27. septembrini töötanud Haapsalu firmas Remala Invest OÜ, mis kuulub Haapsalus hästituntud reformierakondlastele Reimo Nebokatile ja Marek Topperile, kuid pretensioonid on Kanarbikul eelkõige firma volitatud isiku Valdo Metsalu vastu.

Kõik inimesed, kes toimetuses tulid, olid rahulolematud sellega, et peale töölt lahkumist Remala Investist ei saanud nad kätte väljateenitud töötasu.

Näiteks sai Kanarbik kätte vaid kolmandiku palgast. Eriti nõrduinud oli ta sellepärast, sest tema protesti peale öelnud firmaesindaja Metsalu, et ei võlgnemat naisele midagi. Mõlemad pooled on tänaseks teineteise peale kaevanud töövaidluskomisjonile: Kanarbik Metsalu peale – saamatajäänud palgaraha pärast, Metsalu Kanarbiku peale – maine kahjustamise pärast.

Nii Terje Kanarbik kui ka FIE-st alltöövõtja Erki Kurjamaa, kellele Metsalu arved maksmata jättis, pöördusid abipalves ka Haapsalu ajalehe „Lääne Elu“ poole, kuid kasu sellest polnud. Ajakirjanik, kes oleval lubanud pretensioonid lehte panna, pole seda teinud, isegi mitte siis, kui pettasaanud inimesed tahtsid asjakohase artikli avaldamiseks ajalehepinda osta.

Viimases hädas pöördusid kannatanud Kesknädala poole, kuna nende sõnul peaks meie opositsiooniline väljaanne asuma otsejoones Reformierakonna liikmete sigatsemiste vastastele positsioonidele.

Terje Kanarbik kirjutab murelikult: „Selge on see, et Teie ei aita meid petistelt raha kätte

saada, aga tõde jalule seada küll. Sest kuidas on võimalik tahta, et meie inimestel oleks Eestis hea ja turvaline elada, kui meil on riigi eesotsas petturid nagu siin Haapsalus. Karta on, et meie kohalik leht on nende poolt ära ostetud, sest mis muidu seletaks keeldumist meie artikli avaldamisel?“

Kesknädal omalt poolt küll arvab, et me ei pea esmatahtsaks ebaausate tööandjate erakondlikku kuuluvust, vaid laiemat tendentsi, kus heauskseid töötajaid ja alltöövõtjaid lauspetetakse. Kesknädalale on ju kaevatud ka siis, kui firmaomanikud on näiteks keskerakondlased, nii et sisuliselt võib olla ja ongi kõikides erakondades. Näiteks üheks üsna levinud sigatsemisvõt-

teks on firma pankrotti laskmine, kus pankrotipessa jäetakse miljonitesse ulatuvad maks-mata palgad jm võlad.

Head inimesed, nõudke enda kaitseks seadusi! Ka selliseid seadusi, mis sulidel edasi tegutseda ei lase! Ja valige endale need parteid riiki juhtima, kes rahvast kaitsvaid seadusi vastu võtavad! Meeldib see meile või ei, aga kõik meie elus algab poliitikat.

Kn

“MUL JÄLLEGI ON TÜHJAD PIHUD...”: Terje Kanarbik ei usu, et ta oma väljateenitud töötasu veel kunagi näeb. Foto Ivri Vee

Hoiatan: Ärge tehke koostööd Remala Investiga!

Mina, Erki Kurjamaa, olen eraettevõtja. Tegin alltöövõtu korras tööd firmale Remala Invest OÜ, mida esindab volituse alusel Valdo Metsalu.

Algul sujus koostöö hästi, kui aga arvete maksmiseks läks, hakkasid asjad venima. Lõpuks müüsin oma arved inkassofirmale maha.

Tahan hoiatada inimesi sellise firmaga koostööd tegemast. Kuna Valdo Metsalu on ka Reformierakonna liige, kahjustab ta ka selle erakonna mainet.

Tähelepanu! Tähelepanu!

Järgmises Kesknädalas, 15. detsembril alustame taas lugude sarja, milles paljastame valitsuspartei Reformierakonna ja IRL-i korruptiivseid tegusid!

Esimene korruptsioonilugude sari ilmus 2009. aasta alguse Kesknädala numbrites.

at vanaks

abielu 62 aastat. Nende abielu registreeriti Võrus 6. novembril 1948. Sündisid lapsed Hille-Reet, Ivar ja Lagle, kel kõigil on lapsed ja ka lapselapsedki. Nõnda on Elmar juba vaarisa. Oma laste üle on ta uhke – kõigil on tööd, kõik on hea tervise juures, kõigil omad kodud. „Mul pole tagasilööke olnud. Noorena sihtisin elu noole tõusujoones liikuma ja nii on see lennanud tänase päevani. Abikaasa lahkumine siitilmast mõni kuu tagasi tegi küll meele kurvaks, kuid ma ei muretse, sest peagi kohtume taas. Ta oli väga hea naine ja ema,“ lõpetab ta jutu. Rahvarinde sündmusi peab

Elmar Hoop oma elu ajalooliseks väärtuseks. „Mina olin Rahvarindes tegija. Rahvarinne tegi ajalugu. Ajalugu on siis, kui saame midagi suurt muuta. Meie muutsime! Rahvas tuli laulväljakule, kogu Eesti rahvas järgnes. Selle nimel tasus elada.“ Pole siis ka imestada, et Elmar Hoop on olnud aastaid Keskerakonna Võrumaa tugirühma juht. Tubli ja tegus. Kui küsin, mis on see salaretsept, mis nii pikki eluaastaid annab, vastab ta lühidalt: „Töö! Töö on see, mida olen eluaeg teinud ja see mind ongi vormis hoidnud. Ma pole kunagi tööd kartnud. Endale

ehitasin maja, pojale olin abiks, kui ta maja ehitas, tütreid olen abistanud. Napsu olen võtnud vähe. Ja mul pole olnud hinge-piinu. Pole teinud pattu jumala ees. Andsime töötuse abikaasaga elada ausalt, seda olen ka teinud. Ka teisi patte pole, mille pärast südant valutada. Pole varastanud, pole tapnud. Olen elades kõigile head soovunud, ja hea tuleb minu juurde tagasi. Ja sihtpunkt peab olema. Ema elas 92. eluaastani, olen minagi võtnud sihi tema järgi.“ Toolilt tõustes ja minekule sätitud kutsus ta mind veel kõrvaltuppa ja näitab oma perepilte. Samuti teisi ruume majas, mida ta oma kätega üles

on ehitanud. „Talvel on tare külmavõitu, peab soojustama hakkama,“ lausub ta ja lubab suvel suurema töö käsile võtta. Võrumaa mees Elmar Hoop, kellel elatud 90 aastaringi, ütleb seda nii tõsiselt ja jõuliselt, jättes tunde, et hakkab selle tööga pihta kohe, kui viimased õnnitlejad majast lahkunud. Jätkugu Sul jõudu ja jaksu, tervist ja elurõõmu veel pikkadeks aastateks!

Juubilaril käis külas Keskerakonna Võrumaa piirkonna juhatuse esimees Inara Luigas

OLGU KUHI KULDA VAI MÄGI HÖBEDAT, KUI TERVIST EI OLE, SIIS EI MASSA KÕIK MIDAGI (EESTI VANASÕNA, REUMASELTSI MOTO)

MEIS KÕIGIS ON PEIDUS OMA ARST, AIDAKEM TEDA TEMA TÖÖS / VANAKREEKA ARSTI HIPPOKRATESE ÕPETUS, DIABEETIKUTE SELTSI MOTO

Järva Diabeetikutel Selts
Järva Reumasepts

LAUPÄEVAL, 11. DETSEMBRIL 2010, A KELL 10.00 - 15.00
PAIDE KULTUURIKESKUSES (PÄRNU T 18, PAIDE)

**TERVISEPÄEV
PROFESSOR MIHKEL ZILMERIGA**

PÄEVAKAVA

10.00 FIRMADE NÄITUSE AVAMINE,
TOODETE TUTVUSTUS JA DEGUSTEERIMINE
11.00 TERVISEPÄEVA AVAMINE JA TERVITUSED
11.30 ESINEB MIHKEL ZILMER

**ELU GLOBAALSEL INFOPRÜGIMÄEL -
SÖÖMINE JA JOOMINE NING TERVIS**

TERVISEPÄEVA LÕPETAMINE MUUSIKALISE TERVITUSEGA KELL 15.00

OSALUSTASU 25 KROONI

TEAVE TEL 5557 6915
SOOVITAV ETTEREGISTREERIMINE ENNE 7. DETSEMBRIT
E-POSTIGA EVISIKSTUS@MAIL.EE VÕI TELEFONIGA 385 1526 VÕI 5557 6915

TOETAJAD: EAS, Kesk- ja Lääne-Eesti Regionaalhaigla, Järva Reumasepts, Järva Diabeetikutel Selts, TERE

KULTUURIKESKUS
LINDAKIVI

18. ja 19. detsembril
**JÕULUKINGITUSTE
kell 10.00-17.00 LAAT**

**Loosime auhindu kaupluselt
19.12. MAXIMA
kell 17.00 Loomingukeskus APLAUS
kontsert TASUTA**

TULE MÜÜMA
osalustasu 100 krooni päev
ja 2 päeva 175 krooni

Kontakt ja lisainfo
siiri@lindakivi.ee, tel. 6 321 062

Ilusalong

Lasnamäel, Pae 64
avatud: E-R 10-20 L-P 10-17

Naiste-, laste- ja meestejuuksuri teenused, sh juuksepidendused, maniküür, pediküür, kunstküüned, depilatsioon, solaarium, kvalifitseeritud massöör (30 minutit - 100 krooni)

Pensionäridele juukselõikus 50 krooni

Telefon 6 381 271, bussid nr 31 ja 58, peatus UUS PAE

Asta Kuldvere

11.02.1927-28.11.2010

Mälestame erakonnakaaslast. Meie kaastunne omastele.

TV 14

13. – 19. DETSEMBER

ESMASPÄEV, 13. DETSEMBER

00:00 Info TV
19:00 Tartu Rockiga Shveitsis
19:30 Soe tuba 4/4. Kuidas soojus meie koju jõuab? Autor Kalle Mihkels
20:00 Tallinna TV esitleb. Südamelt ära.
20:15 Pealinnapilt
20:40 Riigikogu istung: arupärimistele vastamine ja avatud mikrofon I
00:00 Info TV

TEISIPÄEV, 14. DETSEMBER

00:00 Info TV
19:00 Pealinnapilt*
19:30 Tervisesaade. Narkoprobleemid
20:00 Riigikogu istung: arupärimistele vastamine ja avatud mikrofon I
00:00 Info TV

KOLMAPÄEV, 15. DETSEMBER

00:00 Info TV
19:00 SEB Kõrvemaa rattamaraton 2010
19:30 Tartu lennupäevad 2010
20:00 Tallinna linnapea ja tema meeskonna kohtumine Pirita linnaosa rahvaga*
22:30 Pealinnapilt
22:30 Info TV

NELJAPÄEV, 16. DETSEMBER

00:00 Info TV
19:00 Soe tuba 4/4* Kuidas soojus meie koju jõuab? Autor Kalle Mihkels
19:30 Eesti rukis – Eesti leib. Dokumentaalfilm. Autor Mati Narusk
20:40 Erakorraline omavalitsusfoorum*
00:00 Info TV

REEDE, 17. DETSEMBER

00:00 Info TV
19:00 Tallinna linnapea ja tema meeskonna kohtumine Mustamäe linnaosa rahvaga
21:00 Pealinnapilt*
21:25 Tallinna visioonikonverentsil
22:45 Info TV

LAUPÄEV, 18. DETSEMBER

00:00 Info TV
19:00 Tartu Rockiga Shveitsis
19:30 TeleTallinn. Tallinna Pressikeskuses on linnapea Edgar Savisaar*
20:50 Eesti rukis – Eesti leib. Dokumentaalfilm. Autor Mati Narusk
22:00 Soe tuba 4/4* Kuidas soojus meie koju jõuab? Autor Kalle Mihkels
22:30 Info TV

PÜHAPÄEV, 19. DETSEMBER

00:00 Info TV
19:00 Fix Pärnus
20:20 Erakorraline omavalitsusfoorum*
23:00 Info TV

Ajakirjanike ostmisest tänases

Kui võtta vaatluse alla mõni ajaleht ja teha seda korraldvalt, siis päris tihti jäävad silma tuttavad näod. See on ju normaalne, kuna ühed inimesed ongi aktiivsemad kui teised ning nende tegudest tuleb ju ikka kirjutada. Ent mis seisukoht võtta siis, kui mõni tähtis tegelane on lehes ülepeaviti?

SIRET KOTKA

Keskerakonna juhatuse liige

Kuidas suhtuda lugejana sellesse, kui üle päeva ilmub lugu justkui mitte millestki, kuna

midagi tarka või uut öelda ei ole, aga tekst koos pildi, nime ja tiitliga on lehes nagu viis kopikat?

Kasulikud kokkulepped ajalehes

Igal mõtleval inimesel peaks tekkima kahtlus: kas siin ei ole tegemist kokkuleppega? Ja kui on kokkulepe, siis on ka mõlemapoolne kasu. Põhjusi, miks üks või teine inimene tahab ennast pidevalt avaldada, on mitu. Kõik oleneb konkreetse inimese taustast.

Ütleme, et tegemist on poliitikuga. Poliitikut vajavad tähelepanu, et neid teatakse ja tun-

KALLUTAMATA: Mõnes ajalehes lastakse mõnel poliitikul avaldada lugusid nii tihti kui vaja või võimalikult sagedasti. KN leidis 3. detsembril Järva Teataja veebiuurides, et seal viimasest 17 järjestikku ilmunud arvamuse rubriigis esitletud artiklist 5 (ehk ligi kolmandik!) kuulub ühele kirjutajale – Kaia Ivale, IRL-i riigikogulasele, kusjuures üks artikkel oli esitatud topelt ja igapähe juures veel ka poliitiku pilt, niisiis kokku 6 Iva pilti. Kesknädal ei viita mitte kuidagi nimetatud poliitiku seotuse kohta Siret Kotka artikli teemaga, kuid imelik tundub see ju ometi – väidetavalt sõltumatus meediaväljaandes?

taks. Kui teatakse, siis võib-olla valitakse.

Mis on siis ajakirjaniku huvi? Kuigi ajakirjanik peaks olema

elkõige huvitatud oma ajalehe kvaliteedist ja lähtuma ajakir-

Märt Treier vabandas ministri ees, Tõnu Trubetsky ees ei vabanda keegi

On aeg alustada avalikku mõttevahetust, miks Eesti avaliku elu osapooled, taustajõud ja selle kajastajad üha enam kaotavad lugupidamist. Sihitud pahatahtlikkus, ärapanemine ja kurjus levivad meie laste koolisuhetesegi.

ARVO HAUG
psühhiaater ja endine riigikogulane**Me oleme vaenuga**

sedavõrd harjunud, et ei pane enam pahakski. On meie män-

güväljak siis nii suur, et jala tahapanekut ei märgatagi? Pendel lüüakse ühe poole väravasse. Mõne võistkonna kaotus tunnistatakse tema võiduks. Võitjanimi korrutatakse juba enne võistluse algust. Vastast halvustatakse avalikult. Keegi määrab, kelle poolt tuleb fännata.

Vaidlustamine on võimatu. Silmakirjalikkusest on saanud relv. Ka mahavaikimine on relativistuses.

Tagajärjeks on fännide riivatud õiglustunne – kommentaatorid on kellegi palgal! Kohtunikud seebiks! Sõnasõda kogub tuure. Vastastikused häbema-

tused muutuvad ilgusteks. Vaenumürk vallutab tribüünid, avalikkuse, koolid, lõpuks ka meie hinged.

„Idioodid,”

diagnoosib ülbitsev aukandja kõrgeima võimukandja poolt valitud saadikuid – ja ajakirjanikus reageerib mokaotsast! Mida kostab president Ilves?.. Vaikus on nõusoleku väljendus!

17. oktoobril Radio2 saates „Olukorrast riigis” saatejuht Kalle Muuli, kes iseene poolt loodud õhkkonna tõttu ei suuda eraldada luulu reaalsusest, teatab kogu rahvale: „Kui Edgar Savisaar päise päeva ajal kalmistul lapselaipu vägistaks ja ETV seda otse-eetris näitaks, siis rahvas ütleks, et ajakirjandus valetab.” Ei järgne mingit reaktsiooni – ei kolleegide, ei palgalise eetikanõuniku poolt!

Tõnu Trubetsky

astus Keskerakonda, ning algas avalik ja erapoolik pahatahtlik klaperjaht ennast kultuuritegelasteks arvavate isikute eestvedamisel. Au ja südame-tunnistuse eestvõitlejad närisid tema hinge autult ainuüksi tema poliitiliste tõekspidamiste tõttu, sülitades nii oma riigi põhiseadusele. Nn ahju-ajajate õhutusel arenesid sündmused vaimsest terrorist tagakiusamise ja tapmisahvardusteni. Armu ei antud perekonnalegi!

Eesti poliitikas

on loodud pretsedent, kus isik oli sunnitud põhiseadusega tagatud poliitilisest tegevusest loobuma avaliku tagakiusamise ja surmaahvarduste tõttu. Härra Trubetsky ei kaitsnud ei meie põhiseadust ja põhiseaduslikud institutsioonid ega vaarik kultuuri-

koorekiht.

Ajakirjanik Märt Treier

oli Eesti Raadio 19. novembri hommikusaates lausunud küünilise nalja. Aga tööpäeva alguseks oli ta juba majandusministri Juhan Partsilt vabandust palunud. Kärmelt palub ministri vabandust ka Vikerraadio peatoimetaja. Isegi eetikanõunik Tarmu Tammer kiitis vabandamist. Riigi raadio, riigi minister ja riigi rahakott on liiga seotud, et tasuks nendega sõnavabaduse üle arutleda; see on fakt. Kuid isiklikult usun, et härra Treier härrasmehe vabandas ka südame-tunnistuse sunnil. Sel juhul toimus märgiline üksiksündmus.

Meedia vaikib maha Andrus Ansipi kuulumise kommunistlikku parteisse

Rahvusringhääling (ERR) refereeris 1. detsembril oma portaalis (ja viitas sellele ka Aktuaalse Kaamera uudisteribas) minu artiklit (vt Kn 1. detsember, „Kohus mõistis reformierakondlasest rahvaesindaja tapmise eest vangi“) Andrei Andrejevi tapjana süüdi mõistmisest. ERR heitis ette, et olin jätnud mainimata tema Keskerakonda kuulumise. Saatsin ERR toimetajale järgmise vastulause.

„Ma saan aru, et ajakirjanike korterilaen ja autoliising on vaja maksta, aga sellegipoolest ei tasuks intriigi otsida olematust kohast. Palun lisada ERRi artikli „Kesknädal vaikus maha tapja kuulumise Keskerakonda“ juurde minupoolne järgmine selgitus.

Erakonnaseaduse § 5 lg 1 ütleb: „Üheaegselt võib kuuluda ainult ühte Eestis registreeritud erakonda.” Praktikas on see tähendanud, et erakonna liikmelisust loetakse hilisema avalduse esitamise järgselt.

Seega oli Andrei Andrejevi puhul alates 8. veebruarist 2005 tegemist Reformierakonna liikmega ja vastavalt määratleti teda ka Vabariigi Valimiskomisjoni leheküljel 2005. aasta kohalikel valimistel. Artikkel käsitles hoopis 2009. aasta suvele järgnenud sündmusi ja mitte Andrei Andrejevi elulugu.

Me kõik teame, et Andrus Ansip kuulub Eesti Reformierakonda, aga vähemalt minul ei tuleks pähe tema eelnevast EKP liikmeks olemise mainimata jätmist tõlgendada kui mahavaikimist.“

Vastulause lõpp!

Lisaks, ma ei loeks meedia-künnise ületamiseks seda, kui ERR-i portaalis leidub üks kajastus, mida siis kärbitud kujul refereerib Õhtuleht või AK uudiste alumises tekstis jookseb pealkiri „Eksvolikogulane mõisteti tapmises süüdi”.
Lugupidamisega
Virgo Kruve

Teema lõpetuseks toimetusele:

1. detsembri õhtuks tuli ka ametlik teade, et Reformierakonna juhatus arvas Andrei Andrejevi erakonnast välja. ERR-i toimetaja on ilmselgelt reformistliku taustaga (pole ka ime endise kõrge Reformierakonna poliitiku Margus Allikmaa alluvuses töötaja kohta) ja selle kallutatud uudise avaldamiseks ERR-i mask lan-

ges. Need asjad on loomulikult omavahel seoses – Reform arvas pärast Kesknädala artikli ilmumist erakonnast välja Andrejevi, keda nad oli usaldanud rahvaesindajana Alajõe vallas ja kes kuulus Reformierakonna esindajana vallavolikogusse. ERR toimetaja aga sai käsu koostada vildakas teave, nagu oleks Andrejev kuulunud Keskerakonda.

Olgu erameediaga kuidas on, aga Rahvusringhääling ei tohiks endale nii suurt eba-professionaalsust lubada! Veel kord ja teema lõpetuseks: Kesknädal kirjutatakse eelkõige sellest, et toda tapja-uidist peaaegu ei levitatud; sellest, et Reformierakonna koosseisus tegeles nende liige valijate sissekirjutamisega valda, kohtunikule maffiategelase kaudu altkäemaksu pakkumisega ja lõpuks mõrt-

sukatööga; ning et vähesteski avaldatud uudistes ei viidatud kurjategijate reformierakondlikule taustale, nagu see juhtub olematute kuritegude puhul keskerakondlastele viidates.

Täiesti erapooletult leiab Kesknädal, et seadusandja peaks keelama inimeste parteilise kuuluvuse avaldamise üleüldse; juurdepääs vastavatele registritele peaks olema äärmiselt piiratud ja põhjendatud. Eriti õigustatud on see lihtliikmete puhul – kandidaadid on ju nagunii avalikud. Kriminaalkorras süüdi mõistetud erakonnaliikmed aga kustutatakse vastava teabe laekumise korral otsekohe erakonna nimekirjadest.

Olgu siinõeldu vastuseks paljudele telefonikõnedele, mis Kesknädalasse jõudsid.
Kn

Eestis

janduse eetikakoodeksist, ei pruugi see alati nii olla. Ka ajakirjanik on inimene kõigi oma pahedega.

Luik ja Kadastik jagavad korraldusi

Suured üle-eestilised ajalehed, nagu Postimees, Eesti Päevaleht ja Eesti Ekspress, on rohkem omaniku-kesksed. Kuluarides sahistatakse ikka, kuidas Luik ja Kadastik annavad kindlaid korraldusi mida, millest ja millal kirjutada. Maakonnalehed on aga peatoimetaja- ja ajakirjaniku-kesksed. Teisisõnu, tugev peatoimetaja ütleb, milline lugu ilmub ja milline mitte. Nõrgemale peatoimetajale ütlevad ajakirjanikud ise, millest nad tahavad kirjutada. Mõlemal juhul näen siin ohtlikku tendentsi. Tulles tagasi ajalehes kajastuse ostmise juurde, lastakse mõnel poliitikul raha eest

avaldata lugusid nii tihti kui vaja või võimalikult sage-dasti. Pole tähtis, kas rahvale ka midagi öelda on, peaasi et nägu ja nimi kogu aeg näha oleks.

Arvamuslood raha eest Euroopas taunitud

Rääkides ajakirjanduslikust eetikast, on igasugune arvamuslugude raha eest avaldamine rangelt taunitud. Samuti ei luba ajakirjanike eetikakoodeks eksklusiivseid kokkuleppeid ajakirjaniku ja selle inimese vahel, kust uudis või arvamuslugu tuleb. See on euroopalik tava ajakirjanduses. Eestis tuleb ette näiteid, kus tundub või on isegi selgelt näha, et seda tava rikutakse ja pidevalt.

Lühendatult SK blogist 22. novembril.

Kalle Muuli: Kooritsa koondamisel puudub seos Järvi, Jänese ja poliitikaga

Eelmine Kesknädal avaldas artikli, milles käsitleti ajakirjanik Vahur Kooritsa Postimehe toimetusest vallandamise põhjusi. Samal päeval sai Kesknädal Postimehe päevatoimetajalt Kalle Muulilt kriitilise kirja. Andsime Muulile võimaluse saata Kesknädalale vastulause, mida ta siiski ei teinud. Head ajakirjandustava järgides avaldame muutmata kujul Muuli poolt Kesknädalale saadetud kirja kui võimaliku Postimehe vastulause meie artiklile „Postimees vallandas Neeme Järvit toetanud ajakirjaniku“.

Muuli

Koorits

tee, mis pähe tuleb, vaid neile annab tööülesandeid toimetuse juhataja. Ja et reporteri tekst lehte jõuaks, peab see läbi käima toimetaja ja päevatoimetaja pilgu alt. Niisugune töökorraldus on tavaline kõigis suuremates lehtedes, küll aga on tavatu see, et Te kirjutate ajakirjandusest, ilma et Teil selle kõõgipoolsest õrna aimugi oleks.

Kalle Muuli

„Tere, Indrek Veiserik, Kui Te järgmine kord hakkate Postimehe või Vahur Kooritsa kohta mingit jama kirjutama, siis teadke, et Postimehe esikülje pealkirju ja tekste ei kirjuta reporterid. Seda teeb päevatoimetaja. Seepärast pole ka Vahur Kooritsal mingit pistmist pealkirjaga „Neeme Järvi: see on riiklik kuritegu“ ja selle all esiküljel ilmunud tekstiga. Kuna tol päeval olin päevatoimetaja juhtumisi mina, siis on nii see pealkiri kui ka tekst minu kirjutatud. Ja erinevalt Vahur Kooritsast olen ma jätkuvalt Postimehes tööl, sest Vahur Kooritsa koondamisel pole vähimatki pistmist ei Neeme Järvi, Laine Jänese ega ka poliitikaga laiemalt. Teie ettekujutus, nagu võiks reporter Postimehes või mõnes teises suuremas lehes avaldada ilma peatoimetaja, päevatoimetaja ja küljetoimetaja teadmata suvalisi tekste, on asjatundmatu ega vasta vähemalgi määral tegelikkusele. Reporterid ei

„Riigimehed“ muutuvad iga osaga löövamaks

ENDEL RIHVK kolumnist

Kuna kommertskanalid on juba jõudnud selleni, et nende saatekavva kuulub pidevalt vähemasti kaks kodumaist seriaali, ei saanud ka ETV kuigi kaua leppida olukorraga, et „Ohtliku lennu“ lõppemisel jäi vaadatavuse edetabelikohti noolima vaid igiliikur „Õne 13“.

Kurikuulus nõukaaeg

Arvatavasti oluks veel ühe, teistest eristuva krimiseriaali ellukutsumine piisavalt riskantne ja ühtlasi ka kulukas ettevõtmine. Seetõttu otsustati teha panus meil seni vähe viljeldud poliitilisele satiirile. Esimesena jõudis pühapäevaõhtusel magusal eetriaal „ENSV“, mille sisuks toonase elu varjukülgede pilamine. Enne esilinastust tehti televaataja ees juttu lavastaja Ain Mäeotsaga, kes vihjas, et oli näitlejaile andnud suunise mitte püüda n-ö spetsiaalselt nalja teha. Tema arvates leidis tolaeagse elus küllalt palju absurdseid situatsioone, mis tõsimeelselt märgituna on piisavalt koomilised. Samas osutas lavastaja ka sellele, et riietuses, rekvisiitides ja muudes detailides on püü-

stseenid vaataja üksnes muigama. Nii see, kuidas peategelanna Juri Andropovi (või oli see hoopis Konstantin Tšernenko?) matuste ajal üritas salaja oma sünnipäeva pidada, kui ka see, kuidas tema poeg „Virus“ hotelli juures äri ajades vahele jäi ja püüdis end „vabaks osta“ miilitsale moekat särki trükkides. Need võivad küll olla reaalses elus toimunud olukorrad, kuid pole siiski niivõrd naljakad, et neile saaks üles ehitada tõelise hiti.

Raske on aru saada sellestki, mis funktsioon pidi olema lavastatud tegevuste vahele lükitud seinalehestiilis tekstidel ja autentsetel, kunagi filmitud klippidel. Otsekui oleks tegu hoopis hariva ajaloosaatega, et viia vaatajate noorem põlvkond kurssi toonase tegelikkusega. Kuigivõrd ei parandanud asja naeratava Karl Vaino aeg-ajalt ekraanile ilmumine. Samas oleks patt heita kivi näitlejate kapsaada, kes tegid ju oma töö igati korralikult, järgides lavastaja suuniseid. Laine Mägi mängitud variserist parteitegelase roll oli nauditav ja väärib täit tunnustust, muigama pani ka Argo Aadli militsionäär. Samas on raske mõista, miks võtsid nii nõrga

moti ja kiideti igal võimalikul juhul hetke üht kuumemat komöödianäitlejat Ott Seppa. Paraku jääb esialgu mulje, et astunud on samasse ämbrisse, mis eelmise seriaali puhul. Kuna praeguste poliitikute maine pole rahva hulgas eriti kõrge, siis arvatakse ilmselt, et ühe süüdimatu tegelase esitlemine ministri rollis on piisavalt koomiline vaatajailt tunnustuse korjamiseks.

Tegevus algas suvalise erakonna valimisvõidu tähistamisega, kus esitleti ka vaid 12 häält kogunud tulevast ministrit. Siingi võib näha taotlust näidata peol toimuvat tõepärase melu ja sebimisena. Kahjuks ei piisa tulevase ministrikandidaadi purjujoomise ja järgmise hommiku pohmelli näitamisest, et lugu oleks piisavalt naljakas. Siin oluks küllaga võimalusi eksponeerida võitnud erakonna juhtpoliitiku, kes võinuksid üksteist vastastikku aasida ja vastaseid maha teha, nii nagu see enamasti toimub. Teise seeria sisuks oli peaministri käsul uue ministeeriumi tegevuskava koostamine, mis päädib kodanike vastuvõtuga avatud uste päeval. Seejuures kulub suurem osa ajast uue nõuniku ilmumisele, laudade vahetamisele ja muule sekeldamisele, millel tõelise naljaga

siiani on olnud tõrjuv kõige suhtes, mis puudutab nõrgemate ühiskonnaliikmete toetamist, ja kavatseb sama ratsu seljas edasi kapata. Paraku takistab ühete paralleelide tõmbamist pisuke nüanss. Kuna seriaalis pole kellelegi nimeliselt vihjatud, siis sobib ka siin mõistukõnet jätkata.

Asi on selles, et vihjatud erakonna puhul on saamatuteks osutunud just naisministrid. Kaks neist on varem pidanud portfelli loobuma. Nüüd on päriselus ämbrisse astunud kolmas, kuid peaministri heakskiidul ta tagasi astuda kuuldavasti ei kavatse. Kahjuks on seriaal üles võetud juba enne orkestriskandaali avalikuks tulekut. Muidu oleks ehk vähemalt ekraanil saanud näha ministri tagasiastumist. Egas midagi! Jääb üle otsida lohutust rahvatarkusest, et kaks ilma kolmandata ei jää.

Vaimuka teksti defitsiit

Mõlema seriaali põhiliseks puuduseks on vaimuka teksti defitsiit. See pole põrmugi üllatav, sest just koomika ongi kõige keerulisem žanr ja Eestimaal pole kunagi olnud piisavalt autoreid, kes suudaksid selles läbi lüüa. Võib meenutada, et isegi nii suur

Foto Scanpix

PEASEKRETÄR JA MINISTER: „Riigimehed“ on hoogsas laadis tehtud poliitiline komöödia (küll mitte poliitiline satiir), milles head näitlejad Gert Raudsep (vasakul) ja Taavi Teplenkov lausa säravad.

tud olla võimalikult ajastu-truud.

Viimatisel põhimõtte vastu eksiti juba tegevuskoha valikul. Seriaali põhiline tegevuskäis ühiskorteris, kus elasid nii kompartei naisfunktsionääri kui ka äpust militsionääri ja tema ema perekond. Nii leidiski enamik tegelaste kontakte aset ühiskõõgis, mis niiviisi kujunes rohkem eluotaks. Juba situatsioon ise on pigem kunstlik kui tegelikkust jäljendav, sest pole usutav, et parteikomitee töötajale poleks tol ajal antud omaette korterit. Kõik korteris toimuva võisime teatud reservatsiooniga liigitada küll koomilise kategooriasse, kuid südamest tuleva naeru asemel panid need

stsenaariumi korral vastu oma rolli Draamateatri tipinäitlejad Mait Malmsten ja Tiit Sukk, sest mängida polnud neil siin ju õieti midagi (kui ehk Malmsteni stseen koolidirektoriga välja arvata).

Teisele katsele

Spordis on tavaks, et esimese katse ebaõnnestumisel püütakse sammumärk ümber seada ja uuel katsel parem tulemus kirja saada. Seda lootis ka televaataja, kui juba nädalaid varem reklaamiti uut seriaali „Riigimehed“. Seekord on ekraanil tegu tänaste poliitiliste mängudega, mis siin ja praegu meie ümber keerlevad. Asjale lisab vürtsi, et stsenaariumi autorina pro-

vähem pistmist. Kodanikega kohtumisel loodetakse puanti Ines Aru mängitud pensionäri esinemisest, mis on küll hästi tehtud, kuid sisult üsnagi kahemõtteline ja naljaka asemel problemaatiline.

Kaks ilma kolmandata ei jää

Alates kolmandast osast on seriaal muutunud mõnevõrra huvitavamaks. Seda tingib eelkõige valitud temaatika. Löövamaks on muutunud ka situatsioonikoomika. Nii on järgmistes osades ministri küündimatuse ohvriks lastud saada puuetega inimestel ja vaestel. See on selge vihje ühele konkreetsele erakonnale, kes

korfüee nagu Eino Baskin oli oma hiilgeaegadel sunnitud kasutama Arkadi Raikini repertuaarist ja Mihhail Žvanetski loomingust tõlgitud. Oleks ülekohtune süüdistada Ott Seppa selles, et ta tegi katse kastaneid tules välja tuua. Nagu eelmise seriaali puhul, ei saa ka siin vajakuid panna näitlejate süüks. Gert Raudsep erakonna peasekretärina ja Külliki Saldre ministeeriumi kantslerina teevad oma rolli täiesti realistlikus võtmes, mille taustal peaosaline Taavi Teplenkovi minister paistab välja eriti kohtlane. Näitleja esitus on igati hea, kuigi, tõele au andes, tema mängitud Oliver-Sten seriaalis „Õne 13“ on isegi nauditavam.

Nädala juubilar JEAN SIBELIUS 145

Ülelahe naabrite, soomlaste majadel lehvivad täna valged sinise ristiga riigilipud austamaks nende heliloojat Jean Sibeliust. Suurmehe sünnist möödub 8. detsembril 145 aastat.

Kui kuulata Sibeliuse muusikat, jääb hing kinni ja süda hakkab pekslema, ihukarv käeseljal võdisema ja judinad jooksevad üle selja – nii mõjus on see muusika. Meenub, kuis aastakümneid tagasi Uno Uiga võttis oma Tartu Poistekoori repertuaari Sibeliuse „Finlandia“. Missugust kahtlust see äratas kõrvaltvaatajais: „See on ju nii raske lugu, ei poisid seda suuda ära laulda.“ Aga võta näpust – laulsid nii, et kui viimase orelihelilooja (koori saatis Urmas Taniloo) kajavõnge oli saalist hajunud, pidasid kuulajad hinge kinni ja saali täitnud valus vaikus lisas Sibeliuse võimsale muusikale veelgi värvi. Oulu koorijuhid ei suutnud ära imestada, kuidas *viiuldajad* suudavad nende muusikat paremini esitada kui nende endi koorid. Ju selles muusikas on siis midagi, mis haarab endaga kaasa ega lase niipeagi lahti. See on võimas tunne. „Finlandia“ on Soome iseseisvumise sümbol, mis on soomlastele ehk sama oluline kui eestlastele Gustav Ernestsaksa „Mu isamaa on minu arm“.

Sibeliust olla olnud vastuoluline isik. Tema surmast on möödunud 53 aastat, aga puhata ta

hingel ei lasta. Alles hiljuti avaldas Soome ajaleht *Ilta-Sanomat* artikli, milles USA professor Timothy L. Jackson väidab, et Soome esihelilooja Jean Sibelius oli aktiivne nats, kes levitas natsipropagandat Saksamaal ja Põhjamaades. Texase ülikooli muusikaprofessor põhjendab oma väiteid ajaleheväljalõigete, dokumentide ja kirjadega. Jacksoni esseest kirjutanud väljaande *Chronicle of Higher Education* teatel leiavad aga teised uurijad, et majandusraskustes helilooja tahtis lihtsalt Kolmanda Reichiga hästi läbi saada. Kellel on õigus? Küll soomlased selle välja selgitavad (kui nad seda pole juba teinud!).

Kui 2005. aastal tuli Rahvusooperis Estonia lavale Sibeliuse muusikale loodud Youri Vamose ballett „Shannon Rose“, siis kõlas seal ka Sibeliuse Viulikontertsi üks osa, mille esitas RO Estonia ja Soome Rahvusooperi sümfooniaorkestri kontsertmeister Andrus Haav. Balleti koreograafia oli huvitav ja mõjus. Lavastust saatis publikumenu. Samas tean mitut inimest, mina nende hulgas, kes käisid seda balletti vaatamas just Sibeliuse muusika pärast. Andrus Haava esitus liigutas hingekeeli. Ühes intervjuus tunnistas ta ise, et teos on raske ja nõuab viiuldajalt virtuoslikku mängu, aga samas läheb see muusika niivõrd hinge, et pärast on raske

kohemaid teiste oopustega jätkata.

Igal aastal korraldatakse Soomes suurhelilooja mälestuseks Jean Sibeliuse muusikafestivale, millest võtab osa muusikuid üle maailma.

Kahjuks said meie muusikahuvilised seda maailma üht mainekamat viiuldajate konkurssi, mida korraldatakse 1965. aastast iga viie aasta

järele, tänavu kuulata vaid internetist, ja see võttis kuuldud muusikailust palju ära. Huvitav oli aga jälgida, kuidas Soome meedia konkurssi kajastas. See teema oli mitu päeva sama tähtis kui Soome parlamendi arutelu ja hääletus Iirimaa rahalise toetuse andmisest. Huviorbiidis polnud mitte ainult kaks soomlasest viiuldajat, vaid tähelepanu jagus kõigile konkursist osavõtjatele. See

konkurss oli tõesti suur kultuurisündmus. Soomes on Sibeliust mitte ainult muusik, vaid tõeline rahvuskangelane ja teda austatakse väga. Kahjuks ei ületanud see aga Eesti meedia jaoks uudisekõrgust.

Johan Julius Christian Sibelius (hüüdnime Janne muutis ta ise Jean'iks) sündis 8. detsembril 1865 Hämeenlinnas ja suri 20. septembril 1957 Järvenpääs Ainolas (praegu on seal helilooja majamuuseum, mida tasub suviti kindlasti külastada). Tema isa oli väikese Hämeenlinna (3000 elanikku) linnaarst. Perekond elas pisikeses renditud majas, kus doktor Sibeliusel oli ka vastuvõturuum. Tulevane helilooja käis Hämeenlinna lütseumis, mängis kooliorkestris, kuid kõige meelsamini viibis ta looduses. Seal sai tema fantaasia tuule tiibadesse. Peagi taipas noormees, et tema elu ei sarnane oma rikaste koolikaaslaste omaga, kes kandsid kalleid riideid ja said vanematelt ahvatlevaid kingitusi. Temal tuli poisikesepõlves õppida paljustki loobuma.

Sibeliuse loojatee oli okkiline. Teda on nimetatud maailma kõige halvemaks heliloojaks. Marksistlik filosoof ja kriitilise teooria isa Theodor Adorno arvates oli Sibeliuse muusika rangus seotud suguelulise askeesiga. Nn impotentsist sai kahekümnendail aastail

omaette esteetiline kategooria, kultuurbolševismi sünonüüm. Adorno alavääristas Sibeliuse muusikat samasuguse mõistmismetoodikaga, mis Esimese maailmasõja järel oli kasutusel uuelaadse muusika alavääristamiseks. Loomulikult nägi Adorno, kes oli koos Schönbergi ja teiste intellektuaalidega sunnitud natsiajal Saksa-maal jalga laskma, Sibeliuses tollal vaid *establishment*. Adorno kirjutas ka ise „uut muusikat“ ja pooldas selle atonaalsust. Praeguseks on muusikateoreetikud adornoluse varju Sibeliuse kohal hüljanud. Tema vastu on tekkinud uus ja sügavam huvi.

Jean Sibeliuse muusikat austatakse ja armastatakse eriti Skandinaavias ja germaani keelte maades, kuid Sibeliuse kohta muusikamaailmas peetakse siiski lahtiseks ja raskesti tõlgitavaks. Kodumaale on tema mõjutus olnud kuidugi väga suur ja mitte ainult – Sibeliuse muusika mõjusust tunnetavad kõik muusikat armastavad inimesed, elagu nad siis ükskõik kus. Ja kes pole tänini enese jaoks veel avastanud Sibeliuse muusika ilu, võtke endale aega – nagu on soovitanud helilooja ise – ja kuulake. Uskuge, te ei kahetse.

Age Raa,
kultuuriajakirjanik

Täisversioon:
www.kesknadal.ee

Loe, mis tegelikult Eestimaal toimub

KESKNÄDALA

tellimus jõuluvana kingikotti!

KESKNÄDAL

- Tellimine telefoni teel 617 77 17
- Internetis www.tellimine.ee
- meili teel - tellimine@expresspost.ee
- Märkida nimi, aadress, tellimisperiood
- Eesti Posti postkontorites või otse oma postiljonilt
- Otsekorraldusega tellijad sõlmivad otsekorralduslepingu, mille saajaks on Express Post.

Kuidas tellida populaarset rahva poliitikalehte?

- Tasumine

Tellimuse eest saab tasuda ainult kas Eesti Posti kontoris või tellijale saadetud arve alusel kõikides pangakontorites.

- Hind, soodushind ja tellimisperiood

Express Postist üksinda tellides on tellimuse kuuhind 36 krooni. Kolme kuu hind on 108 krooni. Poolaasta hind (kuus kuud) on 216 krooni ja aastahind (12 kuud) 420 krooni. Soodusena kahekesi tellides on 33 krooni kuu/tellija kohta; kolmekesi tellides 30 krooni kuu/tellija kohta.

NB! Soodustus kehtib alates kolme kuu pikkusest tellimisperioodist. Jaemüügis maksab üks lehenumber 9 krooni.

- Kojukandes tekkinud tõrgete korral helistage 617 7717
- Info tel 617 7717

NB! Kojukandehäirete pärast palume mitte riielda toimetusega. Kesknädala väljaandja MTÜ Vaba Ajakirjandus maksab lehe kättetoimetamise eest Express Postile.